

# **ЗАКОН ЗА КУЛТУРАТА**

(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 31/98, 49/03, 82/05, 24/07, 116/10, 47/11, 51/11, 136/12, 23/13, 187/13, 44/14, 61/15, 154/15, 39/16, 11/18 и 11/18)

## **Глава прва**

# **ОПШТИ ОДРЕДБИ**

## **Член 1**

(1) Со овој закон се утврдуваат основите на културата како темелна вредност на Република Македонија (во натамошниот текст: Република), облиците на остварување на културата, начинот и условите на нејзиното финансирање, како и други прашања од интерес за културата.

(2) Културата, во смисла на овој закон, ги опфаќа: творештвото, објавувањето на уметничкото творештво и заштитата и користењето на творештвото.

## **Член 2**

(1) Републиката ја поттикнува и помага културата, особено преку:

1. поволни услови за остварување на културни вредности;
2. посебни услови за основање и работа на субјектите во културата;
3. еднакви услови за изразување, негување и афирмирање на културниот идентитет на заедниците во Републиката.
4. стимулативна даночна и царинска политика;
5. посебни права од работен однос во културата;

6. обезбедување и заштита на оригинали или примероци, односно документација на објавени дела во оригинал или електронски облик преку откуп, задолжително чување и заштита на ликовни дела и публикации, обезбедување и заштита на филмови и филмски материјал, документација за музички и сценско-уметнички дела, документација за изведени архитектонски дела и слично;

7. утврдување и доделување на републички награди и признанија во областа на културата;

8. стипендирање кадри во областа на културата и

9. осигурување особено на истакнати уметници, ретки и скапи инструменти, предмети и објекти од културно и историско значење и слично.

(2) Републиката го гарантира остварувањето на културата преку утврдување на националниот интерес на Републиката во културата и обезбедување услови за негово остварување, согласно со овој закон.

(3) Републиката, исто така, го гарантира остварувањето на културата на сите заедници преку обезбедување еднакви услови за нивно остварување, согласно со овој закон.

### **Член 3**

Секој може да ја остварува културата како поединечен, локален и национален интерес со профитна или непрофитна цел, согласно со закон.

### **Член 4**

(1) Секој има право на слободно творештво, непрофесионално или професионално, како и право независно од возраста, образованието, верската, етничката или друга припадност на образование за областа култура.

(2) Правата што произлегуваат од творештвото се обезбедуваат со моралните, материјалните и другите права на авторите и на носителите на сродните права, утврдени со закон.

### **Член 5**

(1) Објавувањето дела од областа на уметничкото творештво и заштита и користењето на материјалното и духовното творештво на сите граѓани во Републиката (во натамошниот текст: културното богатство) се врши преку соодветни дејности, утврдени со овој закон.

(2) Дел од културното богатство, во смисла на став (1) од овој член, чија заштита како трајна вредност е од јавен интерес од значење за историјата, културата, уметноста, науката и техниката (во натамошниот текст: културно наследство) се заштитува според посебен закон.

(3) Дејностите од ставот 1 на овој член може да ги остварува секој, под еднакви услови, утврдени со закон.

## **Член 5-а**

Во постапката при вршење на инспекциски надзор ќе се применуваат одредбите од Законот за инспекцискиот надзор, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

### **Оддел 1**

# **ПОЕДИНЕЧЕН ИНТЕРЕС ВО КУЛТУРАТА**

## **Член 6**

Поединечен интерес во културата, во смисла на овој закон, е културата што ја остваруваат уметници, установи и други правни и други физички лица врз основа на сопствена одлука и средства.

### **Оддел 2**

# **ЛОКАЛЕН ИНТЕРЕС ВО КУЛТУРАТА**

## **Член 7**

- (1) Локален интерес во културата, во смисла на овој закон, е културата што е јавен интерес од локално значење за граѓаните во единиците на локалната самоуправа.
- (2) Локалниот интерес во културата, неговиот обем и неговото остварување се утврдуваат со општите акти на единиците на локалната самоуправа.
- (3) Локалниот интерес во културата се финансира согласно со програмата за култура што ја донесува советот на единицата на локалната самоуправа, согласно со закон.
- (4) Локалниот интерес во културата се остварува согласно со овој закон, прописите за локалната самоуправа и за одделните дејности во културата.

### **Оддел 3**

# **НАЦИОНАЛЕН ИНТЕРЕС ВО КУЛТУРАТА**

## **Член 8**

- (1) Национален интерес во културата, во смисла на овој закон, е културата што е јавен интерес за сите граѓани во Републиката и е неопходно нејзиното континуирано вршење, како и достапност на сите граѓани под еднакви услови.
- (2) Националниот интерес во културата опфаќа:
  1. создавање кадровски, материјални и други услови за континуирано остварување на културата;
  2. овозможување услови за остварување и заштита на врвни културни вредности;
  3. поттикнување на разновидноста и разноличноста во културата;
  4. обезбедување услови за достапност на граѓаните до културните вредности и нивно масовно користење;
  5. обезбедување услови за остварување и за заштита на културниот идентитет на заедниците во Република Македонија;

6. грижа за културниот развој и остварување на културните права на македонското малцинство надвор од Република Македонија привремено вработени во странство и иселениците од Република Македонија без разлика на нивната етничка припадност во странство;

7. создавање услови за рамномерен културен развој во Републиката;

8. афирмација на културата и културните различности од Републиката во странство и

9. културолошки истражувања.

(3) Националниот интерес во културата го остваруваат националните установи и други субјекти согласно со овој закон.

### **3.1. Национална стратегија**

## **Член 9**

(1) Заради остварување на националниот интерес во културата, Собранието на Република Македонија донесува национална стратегија за развој на културата за период од пет години.

(2) Националната стратегија за развој на културата е стратешки документ со кој се утврдуваат среднорочни цели и приоритети за развој на културата и се утврдуваат организациски, финансиски и административни мерки за нивно остварување (во натамошниот текст: национална стратегија).

(3) Националната стратегија содржи и акциски план за реализација со дефинирани активности, динамика, носители на активности и проекции на буџетски и вонбуџетски средства, како и услови и индикатори за евалуација на спроведувањето на националната стратегија.

(4) Во изработката на националната стратегија учествуваат јавни установи од областа на културата, високообразовни и научни установи, здруженија на граѓани од областа на културата и претставници од независна културна сцена.

(5) Предлогот на националната стратегија се става на јавна расправа пред да биде доставен до Собранието на Република Македонија.

(6) Министерствата, во рамките на нивните законски надлежности, учествуваат во реализација на националната стратегија.

(7) Средствата за реализација на националната стратегија се обезбедуваат во Буџетот на Република Македонија.

(8) Националната стратегија се доставува до Собранието на Република Македонија најмалку шест месеци пред истекот на важноста на претходната национална стратегија.

(9) За реализација на активностите согласно со акцискиот план на националната стратегија, Министерството за култура еднаш годишно доставува извештај до Собранието на Република Македонија, за информирање.

**Член 10 е избришан.**

### **3.2. Совет за култура**

## **Член 11**

(1) Во Министерството за култура се основа Совет за култура како стручно и советодавно тело на министерот за култура.

(2) Членовите на Советот ги именува министерот за култура, од редот на истакнати уметници, стручни лица од областа на културата и од јавниот и општествениот живот, по принципот на стручност и компетентност и на соодветната и правична застапеност на граѓаните, кои припаѓаат на сите заедници, за време на мандатот на министерот за култура.

(3) Советот за култура му дава мислење на министерот за култура по прашања од неговата надлежност.

(4) Министерот за култура за прашања од надлежност на Министерството за култура или за реализација на определени проекти од национален интерес во културата, може да формира и советодавни тела и да ангажира надворешни соработници согласно со закон.

(5) Министерот за култура може да основа и други стручни и советодавни тела и да именува надворешни соработници за подготовка на годишната програма, за други прашања од неговата надлежност утврдени со овој закон или за реализација на определени проекти од национално значење за културата. Со актот за основање на телата, односно именување на надворешните соработници се определуваат задачите и роковите за нивното извршување имајќи ја предвид соодветната и правичната застапеност на сите заедници.

(6) На членовите на телата и на соработниците од ставовите 1 и 4 на овој член, за работата им следува соодветен надомест, што го определува министерот за култура.

## Член 11-а

(1) Владата на Република Македонија, по предлог на министерот за култура, на истакнати и афирмирани личности од доменот на културата, кои се државјани на Република Македонија и со своето дејствување во странство значајно придонесуваат за презентирање на културата на Република Македонија во светот, им доделува титула Амбасадор на културата на Република Македонија, со нивна согласност.

(2) Владата на Република Македонија на добитниците на титулата Амбасадор на културата на Република Македонија свечено им доделува плакета. Титулата Амбасадор на културата на Република Македонија е почесна и без паричен надомест.

(3) Плакетата доделена на припадниците на етничката заедница која е над 20% во Република Македонија, освен на македонски јазик се доделува и на јазикот кој го зборува припадникот на таа заедница.

(4) За активностите на амбасадорите на културата, доколку се потребни финансиски средства за промоција на културата на Република Македонија, тие ќе се обезбедуваат во согласност и соработка со соодветната амбасада на Република Македонија или со национална установа од културата преку нивните програми за меѓународна културна соработка и од средствата предвидени во Буџетот на Република Македонија за таа намена, во тековната година.

(5) Амбасадорите на културата се должни секоја година најдоцна до 31 јануари во тековната година да достават извештај до Министерството за култура за претходната година за извршените активности за промоција и афирмација на културата на Република Македонија.

## Член 11-б

(1) Уметник и стручен работник од областа на заштитата на културното наследство, кој остварил право на пензија и кој е добитник на една од следниве награди за областа на културата и уметноста:

- републичката, односно државната награда „11 Октомври“ или
- републичката, односно државната награда „Св. Климент Охридски“ или

- државната награда „23 Октомври“, има право на месечен паричен надоместок во висина на разликата меѓу пензијата што ја остварува и износот од 38.500 денари.

(2) Доколку уметникот, односно стручниот работник од областа на заштитата на културното наследство е добитник на една од наградите од ставот (1) на овој член, а на денот на влегувањето во сила на овој закон не остварил право на пензија, со правото на месечен паричен надомест од ставот (1) на овој член ќе се стекне со денот на остварувањето на правото на пензија.

(3) Доколку уметникот, односно стручниот работник од областа на заштитата на културното наследство остварил право на пензија, а една од наградите од ставот (1) на овој член ќе ја добие по денот на влегувањето во сила на овој закон, со правото на месечен паричен надоместок од ставот (1) на овој член ќе се стекне со денот на добивањето на наградата.

(4) Правото од ставовите (1), (2) и (3) на овој член уметникот, односно стручниот работник од областа на заштитата на културното наследство, го остварува со поднесување барање до Министерството за култура, кон кое се доставува и доказ за висината на пензијата и доказ дека е добитник на една од наградите од ставот (1) на овој член.

(5) За остварување на правото од ставовите (1), (2) и (3) на овој член министерот за култура, во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето од ставот (4) на овој член, донесува решение.

(6) Против решението од ставот (5) на овој член може да се изјави жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(7) Надоместокот се исплаќа со средства од Буџетот на Република Македонија, преку Министерството за култура, сметано од денот на стекнувањето на правото на надоместок согласно со ставот (5) на овој член, па до крајот на животот.

## Глава втора

# ОСТВАРУВАЊЕ НА КУЛТУРАТА

## Член 12

Културата ја остваруваат уметници, самостојни уметници, јавни и приватни установи, други правни и други физички лица.

## Оддел 1

# УМЕТНИК

## Член 13

Уметник, во смисла на овој закон, е секое физичко лице што создава авторско дело од областа на уметничкото творештво или изведува авторско дело, односно дело од народното творештво, независно од образованието, правниот статус, регистрацијата, државјанството, друг вид припадност итн.

### 1.1. Самостоен уметник

## Член 14

(1) Ако уметникот творештвото го остварува професионално, како единствено занимање и доколку согласно со овој закон и со прописите за трговските друштва се регистрира за вршење на уметничка дејност, стекнува статус на самостоен уметник и права од работен однос, согласно со овој закон и со прописите за трговските друштва (во натамошниот текст: самостоен уметник).

## Член 15

(1) Самостојниот уметник се регистрира во Централниот регистар на Република Македонија, ако има деловна способност, постојано живеалиште во Републиката и ако не е регистриран за вршење друга дејност.

(2) Називот на самостојниот уметник ги содржи: ознаката "самостоен уметник", видот на уметничкото творештво, неговото лично име и презиме и евентуално неговиот псевдоним.

## **Член 16**

(1) Со цел да се обезбедат поповолни услови за творење на самостојниот уметник, по пат на годишен конкурс, може да му се доделат месечни надоместоци од средства од Буџетот на Република Македонија, за придонесите за здравствено, пензиско и инвалидско осигурување и за персоналниот данок на доход, за што одлучува министерот за култура, почитувајќи го принципот на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници. Условите, во зависност од видот, обемот и квалитетот на творештвото, критериумите и постапката за доделување на месечниот надоместок поблиску ги утврдува со општ акт министерот за култура.

(2) Предлог за обезбедување на поповолни услови за творење на самостојниот уметник до министерот за култура го доставува комисија основана согласно со став (4) од член 11 на овој закон, за спроведување на конкурсот од став (1) на овој член.

(3) Министерот за култура по предлогот од ставот (2) на овој член во рок од 15 дена од денот на донесувањето на Буџетот на Република Македонија, донесува решение.

(4) Против решението од ставот (3) на овој член може да се изјави жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

## **Член 17**

Самостојните уметници можат да основаат свое здружение согласно со општите прописи за здруженијата на граѓани, заради остварување и заштита на нивните интереси пред надлежните државни органи.

### **Оддел 2**

## **УСТАНОВА**

## **Член 18**

(1) Установа, во смисла на овој закон, е правно лице што врши дејност од областа на културата, со непрофитна цел.

(2) Непрофитна цел, во смисла на овој закон, е кога правното лице, согласно со актот за основање, остварената разлика меѓу приходите и расходите од вршењето на дејноста од областа на културата ја вложува во истата дејност, а платите и другите надоместоци на работниците не надминуваат повеќе од 30% од висината на платите за соодветниот вид занимање и надоместоците утврдени со колективен договор.

(3) Установата го стекнува својството на правно лице со упис во Централниот регистар на Република Македонија.

## **2.1. Основање на установата**

### **Член 19**

(1) Установа основа физичко или правно лице под услови утврдени со закон.

(2) Установа може да основа и странско физичко или правно лице под услови утврдени со закон.

(3) Со закон можат да бидат утврдени посебни услови за основање установи за одделни дејности од областа на културата.

### **Член 20**

(1) Установата, според основачот, може да биде приватна или јавна.

(2) Јавната установа може да биде локална кога ја основа единицата на локалната самоуправа (во натамошниот текст: општинска-градска) или национална, кога ја основа државата.

(3) Приватната установа ја основаат физички или правни лица.

### **Член 21**

(1) Основачот донесува акт за основање на установата. Со актот за основање се утврдуваат обликот, траењето, називот, седиштето, дејноста, средствата и имотот за работа, организацијата, раководењето и управувањето со установата.

(2) Со актот за основање се именува и лице кое ќе ги води работите до конституирање на установата и се определува рок за нејзино конституирање.

(3) Називот на установата ја содржи ознаката национална, односно општинска-градска, односно приватна установа и други ознаки како: дејноста за која што е регистрирана, нејзиното седиште и други додатоци (цртежи, слики и слично) за поблиско одбележување на нејзината работа. Називот може да се употребува и како стоковен жиг, доколку со закон поинаку не е определено.

## **2.2. Работа на установата**

### **Член 22**

(1) Со закон можат да бидат утврдени посебни услови за работа на установа во вршењето одделна дејност од областа на културата.

(2) За исполнување на условите од ставот (1) на овој член, министерот за култура, во рок од 30 дена од денот на доставување на барањето донесува решение.

(3) Против решението од ставот (2) на овој член во рок од 15 дена од денот на приемот на решението може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

## **2.3. Престанок на установата**

**Член 23 е избришан.**

## **2.4. Национална установа**

### **2.4.1. Основање, работа и престанок**

## Член 24

- (1) За остварување на националниот интерес во културата, Владата на Република Македонија со одлука основа национални установи, доколку со закон за одделна дејност во културата поинаку не е определено.
- (2) Називот на националната установа содржи "Република Македонија", како и други соодветни ознаки пропишани за установа согласно со закон.
- (3) При основањето на национални установи Владата на Република Македонија се грижи за унапредувањето и афирмирањето на културата на сите заедници.

## Член 25

- (1) Националната установа од областа на културата има статут со кој се уредува работата и организацијата на установата и обезбедувањето јавност во нејзината работа. Со статутот особено се утврдуваат дејноста, организацијата, името, седиштето, предметот на работа и други прашања што се од значење за установата утврдени со овој и друг закон.
- (2) Министерот за култура дава согласност на статутот од ставот 1 на овој член.
- (3) За проширување на дејноста и за други статусни промени на националните установи одлучува Владата на Република Македонија, доколку со закон поинаку не е определено.

## Член 26

- (1) Во случај на настанување услови за отпочнување постапка за стечај на национална установа, Владата на Република Македонија е должна да преземе мерки за обезбедување услови за непречено работење на установата и да даде гаранција за исполнување на обврските на установата спрема трети лица.
- (2) Владата на Република Македонија може да одлучи да отпочне постапка за стечај на национална установа, ако и покрај преземените мерки од став (1) на овој член не може да се обезбеди остварување на функцијата за која што таа е основана. Во случај на стечај на национална установа, се применуваат општите прописи за стечај на јавните претпријатија.

### 2.4.2. Органи

## Член 27

Органи на национална установа се директор и управен одбор.

## Член 28

- (1) Орган на раководење на национална установа е директор.
- (2) Директорот на националната установа:
  - 1) Ја води работата на националната установа;
  - 2) Ја застапува установата и одговара за материјално-финансиското работење и за законитоста и економичноста на нејзината работа;
  - 3) Донесува годишна програма за работа на националната установа по претходна согласност на Управниот одбор;
  - 4) Ги извршува одлуките на Управниот одбор;
  - 5) Донесува акт за систематизација и организација на работните места, односно акт за распределба на плати; *(Обележаните зборови се укинува со Одлука на Уставен суд од на Република Македонија објавена во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 15/08).*
  - 6) Донесува акти во врска со работниот однос на вработените согласно со закон;
  - 7) Формира уметнички, односно стручен совет и други советодавни тела (трајни и повремени), согласно со статутот и
  - 8) Врши и други работи согласно со закон и статут.

## Член 29

(1) За избор на директор на националната установа од член 28 став (1) од овој закон се објавува јавен оглас во три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Македонија од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(2) Директорот од став (1) на овој член се избира за време од четири години и може повторно да биде избран.

(3) За директор на националната установа од членот 28 став (1) од овој закон може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови:

- 1) е државјанин на Република Македонија;
- 2) во моментот на избирањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција, забрана за вршење на професија, дејност или должност;
- 3) има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен на високо образование утврдено со статутот на установата;
- 4) има минимум пет години работен стаж во областа на културата или пет години работно искуство на работи или проекти во областа на културата врз основа на склучени договори за дело;
- 5) има еден од следниве меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години:
  - ТОЕФЕЛ ИБТ - најмалку 74 бода,
  - ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода,
  - ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку Б2 (B2) ниво,
  - ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) – положен,
  - БУЛАТС (BULATS) - најмалку 60 бода или
  - АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2).

(4) Посебните услови за избор на директор од ставот 1 на овој член се утврдуваат со статутот на установата.

## Член 30

(1) Јавниот оглас за директор го распишува Министерството за култура. Кандидатите за директори на јавниот оглас задолжително доставуваат свој предлог на програма за работа и развој на установата.

(2) Министерот за култура го избира и разрешува директорот најдоцна три месеци пред истекот на мандатот на претходниот директор.

## **Член 31**

Директорот на националната установа, во согласност со статутот, може со склучување договор да ангажира надворешно лице како уметнички советник согласно со закон, во рамките на одобрените средства за работа на установата.

## **Член 31-а**

Платата на директорот на националната установа ја утврдува министерот за култура, по претходна согласност на Владата на Република Македонија, а во зависност од видот на националната установа, статусот на матична установа, бројот на вработените, потребите на националната установа, сложеноста на работата и дејноста на националната установа, висината на платата се утврдува во коефициент од 2,4058 до 5,2154. Вредноста на коефициентот ја утврдува министерот за култура, по претходна согласност на Владата на Република Македонија.

## **Член 31-б**

- (1) Директорот на националната установа е должен на секои шест месеци до министерот за култура да доставува извештај за финансиското работење на националната установа и извештај за остварувањето на годишната програма за работа на националната установа.
- (2) Доколку при проверката на извештаите од ставот (1) на овој член од страна на Министерството за култура се утврдат недостатоци и/или загуби во финансиското работење, односно ако се утврди дека годишната програма за работа на националната установа не се спроведува во согласност со утврдената динамика и во рамките на утврдените средства, директорот е должен да ги отстрани недостатоците и загубите во рок определен од министерот за култура кој не може да биде подолг од шест месеци.
- (3) Доколку и по истекот на рокот од ставот (2) на овој член директорот не ги отстрани утврдените недостатоци и во тој период повторно има недостатоци и/или загуби во финансиското работење и во остварувањето на годишната програма за работа на националната установа, кои се резултат на работата на директорот, министерот за култура ќе го разреши директорот и ќе именува вршител на должноста директор во согласност со членот 34 од овој закон.

**Член 32 е избришан.**

## Член 33

(1) Директор на национална установа може да биде разрешен и пред истекот на мандатот за којшто е избран.

(2) Директорот може да биде разрешен:

1. на лично барање;
2. ако не ја остварува програмата за работа на установата;
3. ако по негова вина е нанесена штета на установата и
4. ако не работи во согласност со закон и статут и во други случаи предвидени со закон.

## Член 34

(1) Во случај кога не е избран директор на национална установа или предвреме му престанал мандатот, министерот за култура веднаш именува вршител на должноста директор, без јавен оглас, од редот на вработените.

(2) Вршителот на должноста директор ги има сите права и обврски на директор на национална установа.

(3) Вршителот на должноста директор, се именува за време до изборот на директор на националната установа, а најдолго за шест месеци.

(4) Министерството за култура, веднаш по именувањето вршител на должноста директор, распишува јавен оглас за директор.

## Член 35

(1) Орган на управување на национална установа е управниот одбор.

(2) Управниот одбор го сочинуваат пет претставници што ги именува и разрешува министерот за култура, од кои двајца претставници се од редот на истакнати поединци од областа на културата, еден е од локалната самоуправа и двајца претставници од вработените во установата. Во установа со помалку од десет вработени, во управниот одбор се именува еден член од вработените, еден од локалната самоуправа и три члена од

редот на истакнати поединци од областа на културата. Претставникот на локалната самоуправа во управниот одбор го предлага градоначалникот на единицата на локалната самоуправа каде што се наоѓа седиштето на установата.

(3) Претседателот и членовите на управниот одбор на национална установа се именуваат врз принцип на стручност и компетентност, за време од четири години и може повторно да бидат именувани. Претседателот и членовите на Управниот одбор можат да бидат разрешени пред истекот на мандатот доколку работат спротивно на закон или установата не ја остварува својата функција.

(4) На претседателот и на членовите на управниот одбор им следува соодветен надомест што го определува министерот за култура.

## Член 36

(1) Управниот одбор на национална установа:

1. Донесува статут;
2. Ги утврдува политиката и принципите за развој и работа на установата;
3. Дава согласност на Нацрт-годишната програма на установата по предлог на директорот;
4. Го усвојува годишниот извештај за работата на установата по предлог на директорот;
5. Дава согласност на актот за организација на работата и систематизација на работните места на установата;
6. Донесува документи за финансиското работење на установата, согласно со прописите за материјално и финансиско работење;
7. Одлучува во втор степен за решенија што ги донесува директорот;
8. Дава образложен предлог на министерот за култура за разрешување на директорот;
9. Донесува деловник за својата работа;
10. Го следи остварувањето на годишната програма за работа на националната установа;
11. Донесува акти за аудиција и реаудиција;
12. Еднаш годишно доставува извештај за својата работа до Министерството за култура и

13. Врши други работи утрдени со закон и статут.

(2) Со работата на управниот одбор раководи претседателот согласно со Деловникот за работа на Управниот одбор. Управниот одбор одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број членови.

## **Член 37**

Со стутотот на националната установа поблиску се утврдуваат и надлежностите и работата на органите на националната установа, условите под кои лица нема да можат да бидат избрани за директор или за претседател и член на управен одбор на национална установа, условите за предвременно разрешување на претседател и член на управниот одбор на установата и други прашања утврдени со закон и актот за основање.

## **Член 38**

Одредбите од овој закон што се однесуваат на национална установа, соодветно се применуваат и на општинска - градска установа, особено за основање, работа, раководење, управување, одлучување и финансирање на националната установа, како и за правата од работен однос на вработените во националната установа, доколку со Законот за локалната самоуправа или со закон за одделна дејност во културата поинаку не е утврдено.

### **2.4.3. Фондови за културата**

## **Член 39**

Заради финансирање одделни сложени и обемни работи од областа на културата може да се основаат фондови за културата, како национални установи, според одредбите утврдени за национални установи.

### **Оддел 3**

## **ДРУГО ПРАВНО ЛИЦЕ**

## **Член 40**

- (1) Друго правно лице, во смисла на овој закон, е претпријатие и трговско друштво регистрирано за вршење дејност од областа на културата и правно лице што покрај регистрацијата за вршење дејност од друга област, е регистрирано и за вршење дејност од областа на културата. Дејноста од областа на културата се врши во посебно организиран дел, под услови утврдени со закон за вршење на дејноста.
- (2) Како друго правно лице, во смисла на овој закон, се смета и здружение на граѓани од областа на културата како друштво, заедница, сојуз и слично, што се основа и работи според прописите за здруженијата на граѓани.
- (3) Посебните услови за основање и работа на установа од членовите 19 став 2 и 22 став 1 на овој закон, соодветно се однесуваат и на другото правно лице.

**Член 41 е избришан.**

### **Оддел 4**

## **ДРУГО ФИЗИЧКО ЛИЦЕ**

### **Член 42**

Друго физичко лице, во смисла на овој закон е ученик, студент и друго лице, кое се образува, односно остручува за потребите на културата, како и научен работник што врши научна дејност во областа на културата.

### **Оддел 5**

## **ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ**

## **Член 43**

Во културата јавниот интерес може да се остварува и преку концесија или со воспоставување на јавно приватно партнерство, согласно со Законот за концесии и јавно приватно партнерство, а во заштитата на културното наследство јавниот интерес се остварува преку концесија или со воспоставување на јавно приватно партнерство, согласно со Законот за концесии и јавно приватно партнерство, под услови утврдени со Законот за заштитата на културното наследство.

## **Член 44**

Секое правно лице може без регистрација да врши и дејност од областа на културата, ако истата е во функција на остварување на дејноста за која е регистрирано, доколку со закон поинаку не е определено.

### **Глава трета**

# **ДЕЈНОСТИ ОД ОБЛАСТА НА КУЛТУРАТА**

## **Член 45**

(1) Дејности од областа на културата, во смисла на овој закон, се дејности за објавување и дејности за заштита и користење.

## **Член 46**

Дејностите од областа на културата се вршат согласно со прописите за авторското право и сродните права.

## **Член 47**

Печатењето публикации, техничката обработка, дистрибуција и прикажување на филмови, прометот на движно и недвижно културно богатство (како дела на ликовната уметност, книги, видео-ленти, антиквитети и слично), како и умножувањето на оригинално ликовно дело, поштенска и таксена марка, календар, каталог и проспект (освен доколку промовираат културни вредности), програма, леток, именик, адресар, образец и слични публикации, не се смета за дејности од областа на културата, во смисла на овој закон.

### **Оддел 1**

## **ДЕЈНОСТИ ЗА ОБЈАВУВАЊЕ**

## **Член 48**

(1) Дејности за објавување, во смисла на овој закон, се:

1. издавачката дејност;
2. музичката дејност;
3. драмската, оперската, балетската и играорната дејност (во натамошниот текст: сценско-уметничка дејност);
4. филмската дејност;
5. галериската дејност;
6. дејноста на домовите на културата;
7. дејноста за посредување во презентирање на дела од областа на културата (во натамошниот текст: дејност за посредување во културата).

(2) Задолжителното обезбедување и заштитата на оригинали или примероци на објавени уметнички дела, се уредува со општ акт на министерот за култура, односно со закон.

## 1.1. Издавачка дејност

### Член 49

(1) Издавачка дејност, во смисла на овој закон, е издавање публикации со уметничка, научна и образовна содржина во книжен и електронски облик во доволен број примероци што се умножуваат со печатење, пресликување, копирање или на друг начин, доколку и се наменети на јавноста.

(2) Публикација, во смисла на овој закон, е: книга, електронско издание, брошура, списание, нотен запис, репродукција на уметничка слика и цртеж, компјутерска програма, атлас, плакат, фотографија, носач на тон, односно на тон и слика (грамфонска плоча, компакт диск, магнетофонска, магнетна и друга лента, дијапозитив, тонска копија на филмска лента, видео лента и друго) и други слични авторски дела, умножени на начин определен во ставот 1 на овој член.

### Член 50

(1) На секоја публикација се отпечатува: името на авторот и изведувачот, кое издание е по ред, името на преведувачот, односно преработувачот на публикацијата и изворот на преводот, односно на преработката, називот и седиштето на издавачот, продуцентот и печатарот, местото и годината на печатењето, каталогизација во публикација (CIP-запис), ISSN - меѓународен стандарден број (за списанија), ISBN - меѓународен стандарден број (за книги), како и тиражот на публикацијата.

(2) По исклучок на ставот 1 од овој член на помали публикации како проспект, разгледница и слично се отпечатува само називот и седиштето на издавачот и годината на издавање.

## 1.2. Музичка дејност

### Член 51

(1) Музичка дејност, во смисла на овој закон, е подготвување и јавно изведување на музички дела.

(2) Назив на установа или друго правно лице што врши музичка дејност се филхармонија, симфониски и друг оркестар и слично.

### **1.2.-а. Сценско-уметничка дејност**

## **Член 51-а**

(1) Сценско-уметничка дејност, во смисла на овој закон, е подготвување и јавно изведување на драмски, оперски, оперетски, балетски, танцови, куклени и други уметнички дела, народни песни и игри, како и дела од фолклорот.

(2) Назив на установа или на друго правно лице што врши сценско-уметничка дејност се опера, хор, театар, драма, балет, ансамбл на народни песни и игри, танцов ансамбл и слично.

### **1.3. Филмска дејност**

## **Член 52**

(1) Филмска дејност, согласно со овој закон, е дејност за продукција на аудиовизуелно дело, како уметничко дело изразено во вид на поврзани подвижни слики, со или без тон, без оглед на видот на носачот што ги содржи (во натамошниот текст: филм).

(2) Назив на установа или на друго правно лице што врши филмска дејност е филмски продуцент.

### **1.4. Галериска дејност**

## **Член 53**

(1) Галериска дејност, во смисла на овој закон, е организирање и јавно изложување на оригинали или примероци на дела од ликовната и применетата уметност, оригинали на

книжевни или музички дела, други уметнички предмети, фотографски дела и дела создадени во постапка слична на фотографската.

(2) Назив на установа или на друго правно лице што врши галериска дејност е: галерија, уметничка збирка и слично.

(3) Установите од ставот 2 на овој член, заради остварување на галериската дејност, можат да вршат и откуп, чување и одржување на делата и предметите од ставот 1 на овој член.

### **1.5. Дејност на домови на културата**

## **Член 54**

(1) Дејноста на домовите на културата, во смисла на овој закон, е програмски и функционално поттикнување и развој на културата, особено на творештвото на децата и младината, на културно-уметничкиот аматеризам и објавувањето културно-уметнички дела, како и за вршење други дејности од областа на културата, согласно со закон.

(2) Назив на установа или на друго правно лице што ја врши дејноста од ставот 1 на овој член е: дом на културата, центар за култура, концертен центар, дом за деца и млади и слично.

**Член 55 е избришан.**

### **1.7. Дејност за посредување во културата**

## **Член 56**

(1) Дејност за посредување во културата, во смисла на овој закон, е организирање и јавно презентирање, изложување, изведување и друго слично објавување на веќе објавени домашни и странски дела и изведби од областа на културата во Републиката и во странство, како и собирање и обработка на податоци за објавените дела и изведби.

(2) Назив на установа или на друго правно лице што врши дејност за посредување во културата е: дирекција, агенција, манифестација, фестивал, менаџер, агент и слично.

**Член 57 е избришан.**

## **Член 58**

Домашен или странски изведувач, односно странски сценски продуцент е должен со установа или со друго правно лице за посредување во културата, со седиште во Републиката, да склучи договор за јавно изведување дела од областа на културата во Републиката.

### **Оддел 2**

## **ДЕЈНОСТИ ЗА ЗАШТИТА И КОРИСТЕЊЕ**

## **Член 59**

Дејностите за заштита и користење на материјалното и духовното творештво на Републиката и заедниците што живеат во неа, се регулираат со посебни закони.

### **Глава четврта**

## **ФИНАНСИРАЊЕ НА НАЦИОНАЛНИОТ ИНТЕРЕС ВО КУЛТУРАТА**

## Член 60

- (1) Финансирањето на националниот интерес во културата се врши со средства од Буџетот на Република Македонија во согласност со овој закон.
- (2) Министерството за култура со средствата од ставот (1) на овој член ја финансира работата на националните установи во културата и учествува во финансирањето на проекти од национален интерес во културата на други правни и физички лица.
- (3) Средствата од Буџетот на Република Македонија се користат и за афирмирање и унапредување на културата на сите заедници во Република Македонија.

## Член 61

- (1) За остварување на националниот интерес во културата во согласност со Националната стратегија, Министерството за култура донесува годишен план за остварување на националниот интерес во културата (во натамошниот текст: годишниот план).
- (2) Годишниот план се донесува во јули во тековната година за наредната година.
- (3) Со годишниот план се утврдуваат општите насоки за остварување на националниот интерес во културата за наредната година кои се однесуваат, особено на:
  - поттикнување на уметничкото творештво,
  - достапност до уметничкото творештво,
  - континуирана заштита на движното и на недвижното културно наследство и негова промоција,
  - негување на духовното културно наследство,
  - обезбедување услови за рамномерен културен развој,
  - остварување меѓународна соработка во културата,
  - задоволување на културните потреби на заедниците во Република Македонија,
  - дигитализација на културното наследство и на современото уметничко творештво,
  - воведување нови технологии во установите од областа на културата,

- поддршка на културни активности на млади,
- културни активности на независниот културен сектор,
- развој на креативните индустрии и
- достапност до културата на лицата со посебни потреби.

(4) Годишниот план се објавува на веб страницата на Министерството за култура.

## **Член 62**

(1) Министерството за култура, во септември во тековната година за наредната година објавува годишни конкурси за финансирање проекти од национален интерес по одделни области и активности од културата (во натамошниот текст: годишните конкурси).

(2) Годишните конкурси од ставот (1) на овој член содржат:

- услови за учество на конкурсот,
- критериуми и мерила врз чија основа ќе се врши оцена на проектот,
- процент на учество на Министерството за култура во финансирањето на проектите,
- рок за доставување на пријавите и
- други информации.

(3) Годишните конкурси од ставот (1) на овој член се објавуваат во средствата за јавно информирање и траат најмалку 30 дена од денот на објавувањето. Годишните конкурси се објавуваат најмалку во еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и во еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

## **Член 63**

(1) Оцена на пријавите за финансирање проекти од годишните конкурси од членот 62 став (1) од овој закон вршат стручни комисии, односно надворешни соработници на министерот за култура од членот 11 став (4) од овој закон.

(2) Носител на проект, односно автор на проект и учесник во реализацијата на проект со кој е конкурирано на годишните конкурси од членот 62 од овој закон не може да биде именуван за член на комисијата, односно за надворешен соработник.

(3) Претседателот и членовите на комисиите, односно надворешните соработници доставуваат писмена изјава дека немаат судир на интереси во однос на пристигнатите пријави на годишните конкурси од членот 62 став (1) од овој закон.

(4) Комисиите и надворешните соработници од ставот (1) на овој член доставуваат до министерот за култура извештај со предлози за проектите што треба да бидат избрани, износот на потребните средства и проектите што треба да бидат одбиени со образложени причини за нивното одбивање.

## Член 64

(1) Министерството за култура, во текот на годината може да распише и други конкурси за финансирање на проекти од национален интерес и тоа конкурси за: откупи на публикации, откупи на музејски материјали, ликовни и музички дела, превод на дела на автори од Република Македонија на странски јазици, стипендирање на дефицитарни кадри во културата, развој на креативните индустрии, рамномерен културен развој и за реализација на манифестации и активности во земјава и во странство кои се од национален интерес во културата.

(2) На конкурсите од ставот (1) на овој член соодветно се применуваат одредбите од членовите 62 и 63 од овој закон.

(3) По исклучок од ставот (1) на овој член, Министерството за култура може да додели средства за реализација на проекти од национален интерес од областа на меѓународната културна соработка или од областа на заштитата на културното наследство, кои од објективни причини не можеле да бидат доставени на конкурсите на Министерството за култура за тековната година.

## Член 65

(1) Министерот за култура по предлог на комисиите, односно надворешните соработници од членот 11 став (4) од овој закон, во рок од 45 дена од денот на донесувањето на Буџетот на Република Македонија, одлучува за избор на проекти од национален интерес во културата по годишните конкурси од членот 62 став (1) од овој закон.

- (2) Министерот за култура по предлог на комисиите, односно надворешните соработници од членот 11 став (4) од овој закон, во рок од 45 дена од денот на завршувањето на конкурсите од членот 64 став (1) од овој закон, одлучува за избор на проекти од национален интерес во културата по конкурсите од членот 64 став (1) од овој закон.
- (3) Решенијата од ставовите (1) и (2) на овој член содржат податоци за проектите што се избрани на конкурсот и податоци за проектите што се одбиени на конкурсот.
- (4) Резултатите од конкурсите од ставовите (1) и (2) на овој член се објавуваат на веб страницата на Министерството за култура.
- (5) Против решенијата од ставовите (1) и (2) на овој член може да се изјави жалба во рок од 15 дена до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.
- (6) Жалбата не го одлага извршувањето.

## Член 66

- (1) Проектите избрани на годишните конкурси од членот 62 став (1) од овој закон и на конкурсите од членот 64 став (1) од овој закон треба да се реализираат до крајот на тековната година.
- (2) Ако проектот не биде завршен во рокот утврден во ставот (1) на овој член, носителот на проектот е должен да ги врати на Министерството за култура средствата добиени на конкурсот.
- (3) Ако носителот на проектот не ги врати доделените средства од Министерството за култура, Министерството за култура ќе поведе постапка пред надлежен суд за враќање на средствата со законска казнена камата согласно со закон.
- (4) Во случајот од ставот (3) на овој член корисникот нема право да учествува на конкурс на Министерството за култура во следните три години.

## Член 67

- (1) Субјектите чии проекти се избрани на годишните конкурси од членот 62 став (1) и конкурсите од членот 64 став (1) од овој закон (во натамошниот текст: корисниците), по добивањето на решенијата од член 65 ставови (1) и (2) од овој закон, со Министерството

за култура склучуваат договор за финансирање проект од национален интерес во културата.

(2) Со договорот од ставот (1) на овој член, се утврдуваат: проектот за кој се доделуваат средствата, висината на средствата, начинот на користење на средствата, динамиката и рокот за реализирање на проектот, доставувањето на извештаи во врска со проектот, контролата и надзорот над наменското користење на средствата, санкциите за неисполнување на обврските од договорот и други прашања со кои се регулираат правата и обврските на корисниците. На договорот се применуваат прописите од областа на облигационите односи.

## Член 68

(1) Корисниците се должни наменски да ги користат средствата добиени од Министерството за култура.

(2) Корисниците се должни да се придржуваат до оперативниот и до финансискиот план за реализација на проектот кои се составен дел на договорот од членот 67 од овој закон. Корисниците се должни по секоја фаза од реализацијата на проектот до Министерството за култура да доставуваат извештаи за потрошените средства што е услов за добивање средства од Министерството за култура за следната фаза од реализацијата на проектот.

(3) Корисниците во рок од еден месец, сметано од денот на завршувањето на проектот, се должни до Министерството за култура да достават извештај за реализацијата на проектот кој содржи: наративен приказ за реализацијата на проектот, спецификација за вкупно потрошените средства за реализација на проектот, договори, сметки, фактури, конечен финансиски план со сите износи на потрошени средства и извори на финансирање.

## Член 69

(1) Министерството за култура ја следи реализацијата на склучените договори од членот 67 од овој закон и врши контрола и надзор над нивната реализација.

(2) Корисниците се должни да ја овозможат контролата и надзорот од ставот (1) на овој член.

(3) Доколку со извештај од извршена контрола и надзор се утврди дека доделените средства се користат спротивно на договорот од членот 67 од овој закон, односно дека корисниците не се придржуваат до роковите и обврските утврдени во договорот, Министерството за култура еднострано ќе го раскине договорот, ќе го прекине

натамошното финансирање на проектот и ќе поведе постапка пред надлежен суд за враќање на доделените средства од Министерството за култура со законска казнена камата согласно со закон.

(4) Во случаите од ставот (3) на овој член, корисниците немаат право на учество на конкурс на Министерството за култура во следните три години.

## Член 70

(1) Директорот на националната установа во јуни во тековната година за наредната година донесува нацрт-годишна програма за работа на установата (во натамошниот текст: нацрт-годишната програма) и ја доставува до Министерството за култура.

(2) Во нацрт-годишната програма се изразени средствата потребни за: програмски активности, оперативни трошоци на установата, плати и други надоместоци за вработените и за надворешните соработници кои ќе се ангажираат за остварување на програмата, материјалните трошоци и трошоците за инвестициско одржување, осигурување, адаптација и набавка на опрема за установата.

(3) Во нацрт-годишната програма се изразуваат средствата кои се планирани да се остварат по други основи како сопствени приходи, приходи од услуги и донации.

(4) Нацрт-годишната програма содржи проекти со спецификација на трошоците по намени и активности.

(5) За проектите содржани во нацрт-годишната програма одлучува министерот за култура на предлог на комисиите, односно надворешните соработници од членот 11 став (4) од овој закон, во рок од 45 дена од денот на донесувањето на Буџетот на Република Македонија.

(6) По исклучок од ставот (5) на овој член за одредени национални установи кои во изминатата година покажале исклучителни резултати во работењето, министерот за култура во рок од 15 дена од денот на донесувањето на Буџетот на Република Македонија одлучува само за висината на финансиските средства за работа на националната установа, а не и за проектите содржани во нацрт-годишната програма.

(7) Годишната програма за работа на националната установа ја донесува директорот на установата, по претходна согласност на управниот одбор во рок од 15 дена од денот на донесување на решенија од ставовите (5) и (6) на овој член.

## Член 70-а

- (1) Министерството за култура и директорот на националната установа склучуваат договор за финансирање на годишната програма за работа на националната установа.
- (2) Со договорот од ставот (1) на овој член се утврдуваат: начинот на остварување на годишната програма за работа на националната установа и финансиски план за остварување на програмата, доставувањето на извештаи, надзорот над наменското користење на средствата и други прашања со кои се регулираат правата и обврските на националната установа. На договорот се применуваат прописите од областа на облигационите односи.
- (3) По исклучок од ставот (2) на овој член во случаите од членот 70 став (6) од овој закон во договорот се содржани и проектите со износот на финансиските средства потребни за реализација на истите.
- (4) Националната установа е должна наменски да ги користи средствата добиени од Министерството за култура и да ја реализира годишната програма за работа на националната установа во рамките на обезбедените средства од Министерството за култура и од други извори.
- (5) Министерството за култура врши контрола и надзор над наменското користење на средствата од договорот од ставот (1) на овој член.
- (6) Директорот на националната установа е одговорен за реализацијата на договорот од ставот (1) на овој член и за реализацијата на годишната програма за работа на националната установа и не смее да презема финансиски обврски над обезбедените средства.
- (7) Доколку со контрола и надзор од Министерството за култура се утврди дека директорот презел обврски над обезбедените средства, а не ги обезбедил од други извори на средства, директорот ќе одговара за злоупотреба на службена положба и овластување во согласност со Кривичниот законик.

## **Член 70-б**

- (1) Националните установи се должни на својата веб страница или во други средства за јавно информирање да ги објават проектите кои ќе ги реализираат во тековната година.
- (2) Националните установи во првиот квартал од тековната година за претходната година доставуваат извештај до Министерството за култура за реализацијата на годишната програма за работа на националната установа од членот 70-а став (7) од овој закон кој содржи наративен приказ за реализација на програмата, спецификација за вкупно потрошените средства, договори, сметки, фактури и конечен финансиски план со сите износи на потрошени средства и извори на финансирање.

(3) Националните установи на својата веб страница или во други средства за јавно информирање, во првиот квартал во тековната година за претходната година, објавуваат извештај за реализацијата на годишната програма за работа на националната установа.

## **Член 70-в**

(1) Министерството за култура, по претходна согласност од Владата на Република Македонија, донесува годишна програма за изградба на нови објекти и за реконструкција, санација и адаптација на постојните објекти што ги користат националните установи (во натамошниот текст: годишната програма за инвестиции во културата). Годишната програма за инвестиции во културата се донесува во рок од 15 дена од денот на донесувањето на Буџетот на Република Македонија.

(2) Годишната програма за инвестиции во културата ја спроведува Министерството за култура во рамките на средствата кои се обезбедени во Буџетот на Република Македонија за таа намена.

(3) Годишната програма за инвестиции во културата се објавува на веб страницата на Министерството за култура.

## **Член 70-г**

(1) Министерството за култура до крајот на март во тековната година, донесува годишен извештај за работа на Министерството за култура за претходната година и го објавува на веб страницата на Министерството за култура.

(2) Извештајот од ставот (1) на овој член содржи податоци за реализацијата на проектите што се финансирани од Министерството за култура по конкурси, за програмите на националните установи, за проектите од годишната програма за инвестиции во културата и за други активности од надлежност на Министерството за култура.

(3) Министерството за култура, може да организира и други форми на презентација на реализираните проекти финансирани од Министерството за култура со средства од Буџетот на Република Македонија.

## **Глава петта**

# **ПРАВА ОД РАБОТЕН ОДНОС ВО ОБЛАСТА НА КУЛТУРАТА**

**Член 71 е избришан.**

## **Оддел 1**

# **КОМОРА НА КУЛТУРАТА**

## **Член 72**

(1) Самостојните уметници и работодавците со средства во приватна сопственост од областа на културата, заради остварување на заеднички интереси, можат да основаат комора на културата.

(2) Комората на културата е правно лице што се основа и работи согласно со општите прописи за здруженијата на граѓани.

## **Оддел 2**

# **ЗАСНОВАЊЕ РАБОТЕН ОДНОС СО СТРАНСКИ ДРЖАВЈАНИ**

## **Член 73**

(1) Засновањето работен однос со странски државјани, за вршење работи и дејности од областа на културата, се врши според прописите за засновање работен однос со странски државјани, по претходно одобрение од министерот за култура, а најдолго три години.

(2) Работодавецот е должен со барањето за одобрение до Министерството за култура да достави: извод од регистрацијата за вршење дејност од областа на културата, името на странскиот државјанин, објавениот оглас за потребата од работник, програма и период на засновање на работниот однос, како и посебно образложение за потребата од вработување странски државјанин.

(3) Одобрението од ставот 1 на овој член го дава министерот за култура во рок од 15 дена.

(4) Засновањето работен однос од ставот 1 на овој член со особено значајни, истакнати, стручни и дефицитарни кадри во областа на културата може да се врши само со посебно образложение, а без документацијата од ставот 2 на овој член.

## **Член 74**

Ангажирањето странско правно и физичко лице за вршење работи од областа на културата во Републиката може да се врши само преку писмен договор со домашна установа или друго домашно правно лице. Примерок од договорот задолжително се доставува до Министерството за култура заради евиденција.

## **Член 75**

При засновање работен однос со лица без државјанство или со лица чие државјанство не може да се утврди (апатриди), се применува член 73 од овој закон.

### **Оддел 3**

# **ПРАВА ОД РАБОТЕН ОДНОС ВО ЈАВНА УСТАНОВА ОД ОБЛАСТА НА КУЛТУРАТА**

## **Член 76**

(1) Во јавна установа од областа на културата работните места на вработените се групираат во групи и подгрупи согласно со Законот за вработените во јавниот сектор.

(2) Вработените во јавните установи од областа на културата кои вршат работи од административна природа заради остварување на дејности во културата имаат статус на административни службеници.

(3) За вработените од ставот (2) на овој член категориите, нивоата и звањата се утврдуваат согласно со Законот за административните службеници.

(4) За прашањата кои се однесуваат на класификацијата, евиденцијата, вработувањето, унапредувањето, стручното усовршување и оспособување, мерењето на ефектот и други прашања во врска со работниот однос на административните службеници во јавните установи од областа на културата се применуваат одредбите од Законот за административните службеници.

## **Член 76-а**

(1) Вработените во јавните установи од областа на културата, имаат статус на даватели на јавни услуги во културата и за нив се применуваат одредбите од овој закон, одредбите од Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

- категорија А - уметници,
- категорија Б - уметнички соработници за подготвување на сценски и музичко сценски дела,
- категорија В - стручни сценски работници,
- категорија Г - стручни соработници во дејности од областа на културата,
- категорија Д- стручни соработници во заштитата на културното наследство и
- категорија Ѓ - соработници во заштитата на културното наследство.

## **Член 76-б**

(1) Во рамките на категоријата А се утврдуваат следниве нивоа на работни места на даватели на јавни услуги во културата:

- ниво А1 уметници првенци - балетски играч првенец, актер првенец, оперски солист првенец, диригент и други,
- ниво А2 уметник - концерт мајстор и други,
- ниво А3 уметници прва група - истакнати оперски солисти, истакнати балетски играчи-солисти, актери прва група, група први дувачи (труба, хорна, тромбон, фагот, флејта, кларинет и обоа), водачи на групи гудачи (втора виолина, виола, виолончело и контрабас), заменик концерт мајстор, харфа, тимпани, првенец - играч во НУ Танец и други,
- ниво А4 уметници втора група - оперски солисти носители на средни улоги, балетски играчи носители на средни улоги, актери втора група, трети дувачи (труба со пистон, хорна, тромбон, бас кларинет, ц кларинет, трета обоа со англиски рог, трета флејта со пиколо, фагот и контрафагот), туба, ударни инструменти, заменици на групи гудачки инструменти (втора виолина, виола, виолончело и контрабас), истакнати играчи од прв ред - солист и истакнат пејач од прв ред - солист во НУ Танец, корепитор во опера/балет, хор мајстор, педагог-репетитор и други,
- ниво А5 уметници трета група - оперски солисти носители на епизодни улоги, балетски играчи-носители на епизодни улоги, група втори дувачи (обоа, флејта, фагот, кларинет, хорна, втора флејта со пиколо), прва виолина тути, постар играч/пејач - солист во НУ Танец, актер трета група, асистент хор мајстор и други и
- ниво А6 уметници четврта група – актер четврта група, тути гудачи, членови во хор, членови во балетски ансамбл, играч/ пејач во НУ Танец и други.

(2) Вработените од категоријата А треба да имаат најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен или завршено средно училиште.

(3) Вработените од категоријата А треба да имаат работно искуство и тоа:

- за нивоата А1 и А2 најмалку пет години работно искуство во струката,
- за нивото А3 најмалку три години работно искуство во струката,
- за нивото А4 најмалку две години работно искуство и
- за нивоата А5 и А6 до една година работно искуство.

## **Член 76-в**

(1) Во рамките на категоријата Б се утврдуваат следниве нивоа на работни места на даватели на јавни услуги во културата:

- ниво Б1 уметнички соработници за подготвување на сценски и музичко - сценски дела - драматург, режисер, сценограф, костимограф, куклар, академски вајар, сликар, композитор, кореограф и други и

- ниво Б2 уметнички соработници за подготвување на сценски и музичко - сценски дела асистенти - драматург, режисер, сценограф, костимограф, испициент, куклар, академски вајар, сликар, композитор, кореограф и други.

(2) Вработените од категоријата Б треба да имаат најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен.

(3) Вработените од категоријата Б треба да имаат работно искуство, и тоа:

- за нивото Б1 најмалку пет години работно искуство во структурата и

- за нивото Б2 најмалку една година работно искуство во структурата.

## **Член 76-г**

(1) Во рамките на категоријата В се утврдуваат следниве нивоа на работни места на даватели на јавни услуги во културата:

- ниво В1 раководител на сцена и

- ниво В2 стручни сценски работници инженери за сцена и други.

(2) Вработените од категоријата В треба да имаат најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен.

(3) Вработените од категоријата В треба да имаат работно искуство, и тоа:

- за нивото В1 најмалку пет години работно искуство во структурата и

- за нивото В2 најмалку една година работно искуство во структурата.

## **Член 76-д**

(1) Во рамките на категоријата Г се утврдуваат следниве нивоа на работни места на даватели на јавни услуги во културата:

- ниво Г1 уметнички и програмски раководители и други,
- ниво Г2 стручни соработници во дејности од областа на културата за сценскомузичка, за литературна, за драмска, за издавачка, за визуелни уметности, дизајн и архитектура и за филмска дејност, за меѓународна соработка, за музичка архива и други и
- ниво Г3 соработници во дејности од областа на културата за сценско-музичка, за литературна, за драмска, за издавачка, за визуелни уметности, дизајн и архитектура и за филмска дејност, за меѓународна соработка, за музичка архива, суфлер, тренер за кондициони вежби, координатор на депо и други.

(2) Вработените од категоријата Г треба да имаат најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен или завршено средно образование.

(3) Вработените од категоријата Г треба да имаат работно искуство, и тоа:

- за нивоата Г1 и Г2 најмалку пет години работно искуство во структурата и
- за нивото Г3 до една година работно искуство.

## **Член 76-ѓ**

(1) Во рамките на категоријата Д се утврдуваат следните нивоа на работни места на даватели на јавни услуги во културата:

- ниво Д1 стручни соработници во заштитата на културното наследство со изборно звање советник - библиотекар советник, кустос советник, конзерватор советник, документатор советник, филмолог советник и други,
- ниво Д2 стручни работници во заштитата на културното наследство со изборно звање виш - виш библиотекар, виш кустос, виш конзерватор, виш документатор, виш филмолог и други и
- ниво Д3 стручни работници во заштитата на културното наследство - библиотекар, кустос, конзерватор, документатор, филмолог, едукатор, водич и други.

(2) Вработените од категоријата Д треба да имаат најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен.

(3) Вработените од категоријата Д треба да имаат работно искуство, и тоа:

- за нивото Д1 најмалку осум години работно искуство во структурата и стекнато стручно звање согласно со прописите за заштита на културното наследство,
- за нивото Д2 најмалку три години работно искуство во структурата и стекнато стручно звање согласно со прописите за заштита на културното наследство и
- за нивото Д3 до една година работно искуство.

## Член 76-е

(1) Во рамките на категоријата Г се утврдуваат следниве нивоа на работни места на даватели на јавни услуги во културата:

- ниво Г1 стручни соработници во заштитата на културното наследство - виш лаборант, виш конзерватор-техничар, виш документатор техничар, самостоен препаратор, самостоен библиотекарски помошник, виш филмски техничар и други и
- ниво Г2 соработници во заштитата на културното наследство: лаборант, конзерватор техничар, документатор техничар, препаратор, библиотекарски помошник, филмски техничар и други.

(2) Вработените од категоријата Г треба да имаат вишо образование или високо образование со стекнати најмалку 180 кредити според ЕКТС или завршено средно образование.

(3) Вработените од категоријата Г треба да имаат работно искуство, и тоа:

- за нивото Г1 најмалку две години работно искуство во структурата,
- за нивото Г2 без работно искуство.

## Член 76-ж

(1) За вработените во јавните установи од областа на културата кои вршат помошно-технички работи и имаат статус на помошно-технички лица се применуваат одредбите од овој закон, Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(2) За помошно-техничките лица се утврдуваат следниве подгрупи:

- подгрупа 1 помошно-технички лица за одржување на објектите и опремата,

- подгрупа 2 помошно-технички лица за обезбедување на објектите и опремата,
- подгрупа 3 помошно-технички лица за превоз на лица и опрема и
- подгрупа 5 други помошно-технички лица.

(3) Во рамките на подгрупата 1 помошно-технички лица за одржување на објектите и опремата се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

1) категорија А - одржување на опремата:

- ниво А1 техничари за одржување - техничар (електричар, електроничар, машински, градежен, хортикултурен и ветеринарен), осветлител, ракувач на депо, кинооператер и други,
- ниво А2 одговорни сценски работници - столари, бравари, водоинсталатери, дрводелци, тапетари, изработувач на реквизита и други и
- ниво А3 сценски работници - столар, бравар, водоинсталатер, дрводелец, тапетар, декоратер и други.

2) категорија Б - одржување на објектите:

- ниво Б1 работници за прием на посетители во установи - гардеробер, билетопродавач, продавач и други,
- ниво Б2 работници за одржување на објектите и за одржување на хигиената во објектите - хаузмајстор, портир, домаќин, магационер и други и
- ниво Б3 хигиеничар, парноложач и други.

(4) Во рамките на подгрупата 2 помошно-технички лица за обезбедување на објектите и опремата се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

1) категорија А:

- ниво А1 работници за обезбедување на објекти и други сродни работи поврзани со обезбедување и други и
- ниво А2 помошни работници за обезбедување на објекти и други сродни работи поврзани со обезбедување и други.

(5) Во рамките на подгрупата 3 помошно-технички лица за превоз на лица и опрема се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

1) категорија А:

- ниво А1 возач и други.

(6) Во рамките на подгрупата 5 други помошно-технички лица се утврдуваат следните категории и нивоа на работни места:

1) категорија А:

- ниво А1 работници на сценско-визуелни ефекти на сцена - техничар за светло, техничар за тон, сликар и ликовен техничар, пиротехничар, копист на експонати и други;

2) категорија Б:

- ниво Б1 работници за создавање и одржување на реквизита и фондуци на сценскоуметнички установи и за подготовка на изведувачи - шапкар, кројач, шивач, фризер, маскер, шминкер, перикер, реквизитер и други и

3) Категорија В:

- ниво В1 општ работник - зооноговател, перачка, пеглачка, гардеробер, книговец, чевлар и други.

(7) Вработените во сите категории во подгрупите 1, 2, 3 и 5 треба да имаат:

- за нивоата А1 и А2 најмалку средно четири годишно образование, односно тригодишно средно образование,

- за нивоата Б1 и Б2 најмалку средно четиригодишно образование односно тригодишно средно образование и

- за нивоата А3, Б3 и В1 најмалку основно образование.

## Член 77

(1) Директорот на јавната установа од областа на културата, по претходно мислење на Министерството за информатичко општество и администрација и претходна согласност од Министерството за култура донесува годишен план за вработување на административните службеници, давателите на јавните услуги во културата и на помошно-техничките лица за следната година, согласно со Законот за административните службеници и Законот за вработените во јавниот сектор.

(2) Планот од ставот (1) на овој член во текот на годината на која се однесува може да се менува само по претходно добиена согласност од Министерството за култура.

## **Член 77-а**

(1) Пополнување на работните места за давателите на јавни услуги во културата во јавните установи од областа на културата се врши преку спроведување на постапка за:

- вработување,
- унапредување и
- мобилност преку распоредување или преземање.

(2) Постапката за вработување започнува со објавување на јавен оглас, по што во транспарентна, фер и конкурентна постапка на селекција се избира најдобриот кандидат за работното место и истиот заснова работен однос во јавната установа од областа на културата.

(3) Постапката за унапредување започнува со објавување на интерен оглас, по што во транспарентна, фер и конкурентна постапка на селекција се избира најдобриот кандидат од редот на вработените во јавната установа од областа на културата и истиот преминува на работно место од повисоко ниво.

(4) Постапката за мобилност се спроведува во транспарентна и фер постапка на распоредување, односно преземање на вработен на работно место во исто ниво во истата или друга установа согласно со овој закон и Законот за вработените во јавниот сектор.

(5) Постапките за пополнување на работно место од ставот (1) на овој член се спроведуваат по претходно добиена согласност за обезбедени финансиски средства од Министерството за финансии.

## **Член 77-б**

(1) За пополнување на работно место за давателите на јавни услуги во културата, кандидатот треба да ги исполни следниве општи услови:

- да е полнолетен,
- да има општа здравствена способност за работното место и
- со правосилна судска пресуда да не му е изречена казна забрана за вршење на професија, дејност или должност.

(2) Покрај општите услови за пополнување на работно место за давателите на јавни услуги во културата од ставот (1) на овој член, кандидатот треба да ги исполни и посебните

услови утврдени во актот за систематизација на работните места во јавната установа од областа на културата, како:

- да има соодветни стручни квалификации потребни за работното место,
- да има соодветно работно искуство потребно за работното место и
- да поседува други посебни работни компетенции потребни за работното место, согласно со актот за систематизација на работните места и колективен договор.

### **Член 77-в**

(1) За започнување на постапка за вработување на давателите на јавни услуги во културата, директорот на јавната установа од областа на културата согласно со годишниот план за вработување на јавната установа донесува одлука за објавување на јавен оглас.

(2) Работен однос за категоријата А - уметници се заснова за период до пет години, а за останатите даватели на јавни услуги во културата работен однос се заснова на неопределено време, освен во случаи утврдени со закон.

### **Член 77-г**

(1) Јавниот оглас за вработување се објавува на веб страницата на јавната установа од областа на културата и во најмалку три дневни весници, од кои еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(2) Во јавниот оглас се назначува категоријата, нивото и условите за пополнување на работното место.

(3) Рокот за пријавување на јавниот оглас не може да биде пократок од 15 дена од денот на неговото објавување во дневните весници.

### **Член 77-д**

Кандидатите за вработување доставуваат до јавната установа од областа на културата пријава и докази дека ги исполнуваат условите од јавниот оглас.

## **Член 77-ѓ**

- (1) Директорот на јавната установа од областа на културата со решение формира Комисија за постапка за вработување.
- (2) Комисијата за постапка за вработување е составена од тројца раководни вработени и тоа: претседател и два члена, како и нивни заменици.
- (3) По исклучок од ставот (2) на овој член Комисијата за постапка за вработување на уметник е составена од пет члена, од редот на истакнати уметници, од нивото, односно од повисоко ниво од нивото на кандидатот за кој се води постапка за вработување.
- (4) По исклучок од ставот (2) на овој член во новооснованата јавна установа од областа на културата во која нема вработени од областа на културата или во установата во која нема раководни вработени лица членовите на Комисијата за постапка за вработување се определуваат од Министерството за култура.

## **Член 77-е**

- (1) Постапката за селекција за вработување се состои од административна селекција за проверка на веродостојноста на доставените податоци и доказите доставени на јавниот оглас и интервју.
- (2) По исклучок од ставот (1) на овој член постапката за селекција за вработување на уметници се состои од проверка на веродостојноста на доставените податоци и доказите доставени на јавниот оглас и спроведување на постапка за аудиција.
- (3) Кандидатите кои успешно ја поминале постапката на веродостојност на докази имаат право да продолжат на интервју односно на аудиција.
- (4) На интервјуто преку прашања се проверуваат компетенциите потребни за категоријата и нивото на која припаѓа работното место. На аудицијата се проверуваат уметничките способности на кандидатот.
- (5) Во рок од три дена Комисијата подготвува и до директорот на јавната установа од областа на културата доставува предлог на кандидат.

## **Член 77-ж**

- (1) Директорот на јавната установа од областа на културата во рок од пет дена од денот на добивањето на предлогот од членот 77-е став (5) од овој закон, е должен да донесе одлука за избор.
- (2) Одлуката за избор се доставува до кандидатите и се објавува на веб страницата и на огласната табла на јавната установа од областа на културата.
- (3) Против одлуката од ставот (1) на овој член незадоволниот кандидат има право во рок од осум дена да поднесе жалба до Управниот одбор на јавната установа од областа на културата.

### **Член 77-з**

- (1) Во рок од пет дена од конечната одлука за избор, директорот на јавната установа од областа на културата, носи решение за вработување и со избраниот кандидат склучува договор за вработување.
- (2) На избраниот кандидат му се врачува решението, односно договорот, му се обезбедува пристап до актите за внатрешна организација и систематизација на јавната установа од областа на културата и други релевантни акти, за што тој потпишува потврда за прием која се чува во неговото досие.

### **Член 77-с**

Формата и содржината на јавниот оглас и на пријавата за вработување, начинот на спроведување на аудицијата, како и начинот на бодирање во зависност од категоријата и нивото на работно место за кое е објавен јавниот оглас, се утврдуваат со општ акт на јавната установа од областа на културата што го донесува управниот одбор, на предлог на директорот.

### **Член 77-и**

- (1) Постапката за унапредување има за цел да им овозможи на давателите на јавни услуги во културата во јавната установа од областа на културата кариерно напредување, односно преминување од пониски на повисоки работни места.
- (2) Унапредувањето на давателите на јавни услуги во културата се врши во транспарентна, фер и конкурентска постапка на селекција, во која врз основа на оценката за ефектот, стручноста и компетентноста на кандидатите, се избира најдобриот кандидат за

работното место од редот на вработените од страна на Комисија за селекција за постапка за унапредување на даватели на јавна услуга во културата по пат на интерен оглас.

(3) По исклучок на ставот (2) на овој член, давателите на јавни услуги во културата од категоријата А можат да се унапредат во постапка на реаудиција согласно со овој закон и законите за соодветните дејности од областа на културата, додека давателите на јавни услуги во културата од категоријата Д нивоа Д1 и Д2 можат да се унапредат во постапка на реизбор во стручни звања согласно со овој закон и законите од областа на заштитата на културното наследство.

(4) Формата и содржината на интерниот оглас, како и на пријавата за унапредување, начинот на спроведување на селекцијата за унапредување, начинот на спроведување на реаудицијата, како и начинот на нивно бодирање, се утврдуваат со општ акт на јавната установа од областа на културата што го донесува управниот одбор, на предлог на директорот.

## **Член 77-ј**

Давателите на јавни услуги во културата имаат право на стручно усовршување, за што директорот на јавната установа од областа на културата донесува план за континуиран професионален развој. За стручното усовршување можат да бидат предвидени обуки и менторство.

## **Член 77-к**

(1) Непосредно претпоставениот вработен во јавната установа од областа на културата со статус на давател на јавна услуга во културата е должен континуирано да го следи ефектот на непосредно понискиот давател на јавна услуга во текот на целата година и по потреба да предлага мерки за подобрување на истиот.

(2) Оценувањето на ефектот на давателите на јавна услуга во културата, со исклучок на категоријата А ниво А1 се врши еднаш годишно и тоа најдоцна до 1 декември за тековната година.

(3) Оценувањето од ставот (2) на овој член го врши непосредно претпоставениот давател на јавна услуга во културата (во натамошниот текст: оценувач).

(4) Оценувачот го оценува квалитетот, ефективностa и ефикасноста на работењето, почитувањето на роковите и нивото на исполнување на работните цели и задачи, нивото на вклученоста и посветеноста на работата, придонесот во реализацијата на годишната

програма на јавната установа од областа на културата и неговото однесување на работното место.

(5) Поблиските критериуми за спроведување на оценувањето на давателите на јавни услуги во културата од ставот (2) на овој член, висината на паричната или друг вид материјална или нематеријална награда, намалувањето на плата или распоредување на работно место на пониско ниво, се утврдуваат со општ акт на установата што го донесува управниот одбор, на предлог на директорот.

## Член 77-л

(1) На уметниците од категоријата А покрај оценувањето на ефектот од членот 77-к став (2) од овој закон, ефектот им се оценува со спроведување постапка за реаудиција на секои три години.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, уметниците од категоријата А кои имаат десет години до остварување на право на пензија ефектот не им се оценува со спроведување на постапка за реаудиција.

(3) Постапката за реаудиција ја спроведува комисија формирана од директорот на јавната установа од областа на културата која е составена од пет члена, од редот на истакнати уметници, од нивото, односно од повисоко ниво од нивото на кандидатот за кој се води постапка за реаудиција.

(4) Директорот на предлог на комисијата во рок од пет дена донесува решение со кое се утврдува дали уметникот ја положил, односно не ја положил реаудицијата од ставот (1) на овој член.

(5) Уметникот кој ја положил реаудицијата од ставот (1) на овој член во рок од 30 дена од денот на завршувањето на реаудицијата, со решение се распоредува на истото работно место, односно може да се распореди на повисоко работно место.

(6) Уметникот кој не ја положил реаудицијата од ставот (1) на овој член со решение се распоредува на истото работно место и е должен во рок од шест месеци да полага нова реаудиција. Доколку и по вторпат не ја положи реаудицијата во рок од 30 дена уметникот со решение се распоредува на друго пониско работно место во јавната установа од областа на културата соодветно на неговото образование.

(7) Во случајот од ставот (6) на овој член за уметникот кој е распореден на пониско работно место во рок од шест месеци се организира повторна реаудиција.

(8) Доколку и по трет пат не ја положи реаудицијата, директорот донесува решение за престанок на работниот однос во јавната установа од областа на културата. Доколку ја

положи реаудицијата со решение се распоредува на работното место на кое бил пред полагањето на првата реаудиција.

(9) Уметникот во рок од осум дена од денот на приемот на решението од ставовите (5), (6), (7) и (8) на овој член има право на приговор до управниот одбор на јавната установа од областа на културата.

(10) Управниот одбор одлучува во врска со приговорот во рок од осум дена од денот на приемот на приговорот.

(11) Против одлуката на управниот одбор може да се изјави тужба до надлежен суд.

(12) Тужбата не го одлага извршувањето.

## **Член 78**

(1) Давателите на јавни услуги во културата се лично одговорни за вршењето на работите и работните задачи од работното место.

(2) За повреда на работите и работните задачи од работното место давателите на јавни услуги во културата, освен директорот одговараат дисциплински.

(3) Одговорноста за сторено кривично дело, односно прекршок не ја исклучува дисциплинската одговорност на давателите на јавни услуги во културата.

## **Член 78-а**

Давателот на јавни услуги во културата одговара дисциплински за дисциплинска неуредност и дисциплински престап.

## **Член 78-б**

Дисциплинска неуредност претставува полесна повреда на работната дисциплина, работните задачи, угледот на јавната установа од областа на културата или на давател на јавни услуги во културата и тоа:

- 1) непочитување на работното време, распоредот и користењето на работното време;
- 2) неуредно чување на акти, материјали и податоци;

- 3) неизвршување, несовесно, ненавремено или небрежно вршење на работните задачи со полесни последици од повредата;
- 4) непристојно однесување на давателот на јавни услуги во културата при вршење на работа и работни задачи со полесни последици од повредата;
- 5) недомаќинско користење и употреба на доверените финансиски средства и средствата за работа;
- 6) неоправдано неизвестување на непосредно претпоставениот на давателот на јавни услуги во културата, за спреченоста за недоаѓање на работа во рок од три часа и
- 7) друга дисциплинска неуредност утврдена со акт на јавната установа од областа на културата и колективен договор.

## **Член 78-в**

Дисциплински претстап преставува потешка повреда на работната дисциплина, работните задачи, угледот на јавната установа од областа на културата или угледот на давател на јавни услуги во културата и тоа:

- 1) неизвршување, несовесно, ненавремено или небрежно вршење на работните задачи со потешки последици од повредата;
- 2) непристојно однесување на давателот на јавни услуги во културата при вршење на работа и работни задачи со потешки последици од повредата;
- 3) одбивање на давање или давање на неточни податоци на институциите, односно на граѓаните и правните лица, доколку давањето на податоци е утврдено со закон;
- 4) преземање или нецелосно преземање на пропишаните мерки за осигурување на безбедноста на доверените предмети во работа;
- 5) предизвикување на материјална штета со намера или од крајно невнимание;
- 6) повторување на дисциплинска неуредност повеќе од двапати во тековната година;
- 7) внесување и употреба, како и работење под дејство на алкохол или наркотични средства;
- 8) навредливо или насилничко однесување на работното место;
- 9) непостапувањето по обврската за оценување на давателот на јавни услуги во културата и

10) друг дисциплински престап утврден со акт на јавната установа од областа на културата и со колективниот договор.

## Член 78-г

(1) Со одлука за утврдена дисциплинска неуредност на давателот на јавни услуги во културата може да му се изрече една од следниве дисциплински мерки:

- писмена опомена и
- парична казна во висина од 20% од висината на едномесечниот износ на нето-платата исплатена во последниот месец пред дисциплинска неуредност, во траење од еден до три месеци.

(2) Со одлука за утврден дисциплински престап на давателот на јавни услуги во културата може да му се изрече една од следниве дисциплински мерки:

- парична казна во висина од 30% од висината на едномесечниот износ на нето-платата исплатена во последниот месец пред дисциплинскиот престап во траење од еден до шест месеци,
- распоредување на работно место во непосредно пониско ниво и
- престанок на работниот однос кога настапиле штетни последици за јавната установа од областа на културата, а притоа не се утврдени олеснителни околности за давателот на јавни услуги во културата кој го сторил престапот.

(3) При изрекување на дисциплинските мерки од ставовите (1) и (2) на овој член се земаат предвид тежината на повредата, последиците од повредата, степенот на одговорноста на давателот на јавни услуги во културата, околностите под кои е сторена повредата, неговото поранешно однесување и вршењето на работите, како и други олеснителни и отежителни околности кои се од значење за изрекување на дисциплинската мерка.

(4) Збирот на паричните казни изречени на давателот на јавни услуги во културата во еден месец за дисциплинска неуредност, дисциплински престап и намалувањето на плата заради слаб ефект не може да надмине 30% од износот на неговата вкупна нето-плата за тој месец.

## Член 78-д

- (1) Дисциплинските мерки против давателот на јавни услуги во културата за дисциплинска неуредност ги изрекува директорот на јавната установа од областа на културата, во рок од седум дена од денот на добиениот писмен извештај од претпоставениот на давателот на јавни услуги во културата.
- (2) По исклучок, доколку нема претпоставен на давателот на јавни услуги во културата, писмениот извештај го изготвува директорот.
- (3) Пред изрекување на мерката давателот на јавни услуги во културата се известува писмено за наводите што постојат против него и тој има можност во рок од три дена да даде писмен одговор на извештајот од ставот (1) на овој член.

## Член 78-ѓ

- (1) Директорот со решение формира Комисија за водење на дисциплинска постапка за дисциплинска неуредност или дисциплински престап (во натамошниот текст: дисциплинска комисија), во рок од осум дена од денот на поднесувањето на предлогот за покренување на дисциплинска постапка, во кој задолжително се содржани причините за поведување на постапката.
- (2) Дисциплинската комисија е составена од претседател, два члена и нивни заменици.
- (3) Претседател на дисциплинската комисија е непосредниот раководител на давателот на јавни услуги во културата, а членови се даватели на јавни услуги во културата од кои еден е претставник на синдикатот, доколку има синдикална организација во јавната установа од областа на културата. Доколку во јавната установа од областа на културата нема доволно вработени за именување на дисциплинска комисија, останатите се определуваат од Министерството за култура, а на барање од директорот на јавната установа од областа на културата.
- (4) По исклучок од ставот (3) на овој член, во јавната установа од областа на културата во кои нема раководни лица, дисциплинската комисија ја сочинуваат кои било вработени од јавната установа од областа на културата.
- (5) Дисциплинската комисија во рок од 30 дена треба да ја спроведе дисциплинската постапка и да му предложи соодветна дисциплинска мерка на директорот.
- (6) Ако дисциплинската комисија утврди дека давателот на јавни услуги во културата не е одговорен или не се исполнети условите за донесување решение за изрекување на дисциплинска мерка, му предлага на директорот да го отфрли предлогот, односно да ја запре постапката.

(7) Директорот врз основа на предлогот на дисциплинската комисија, во рок од три дена од денот на добивањето на предлогот, донесува решение за изрекување на дисциплинска мерка, односно за отфрлање на предлогот, односно за запирање на постапката.

(8) Решението за изрекување на дисциплинска мерка се врачува лично на давателот на јавни услуги во културата, по правило во работните простории на јавната установа од областа на културата во која давателот на јавни услуги во културата работи, односно на адреса на живеалиштето, односно престојувалиштето од кое давателот на јавни услуги во културата секојдневно доаѓа на работа.

(9) Ако давателот на јавни услуги во културата не може да се пронајде на адресата на живеалиштето, односно престојувалиштето или ако го одбие врачувањето, решението се објавува на огласната табла во јавната установа од областа на културата. По изминувањето на осум работни дена од денот на објавувањето на решението на огласната табла се смета дека врачувањето е извршено.

(10) Против решението од ставот (7) на овој член, незадоволниот давател на јавни услуги во културата има право во рок од осум дена да поднесе жалба до управниот одбор на јавната установа од областа на културата.

## **Член 78-е**

(1) Секој вработен во јавната установа од областа на културата и друго лице, во согласност со закон има право да поднесе иницијатива за покренување на дисциплинска постапка против давателот на јавни услуги во културата која треба да биде образложена.

(2) Предлог за покренување на дисциплинска постапка против давателот на јавни услуги во културата поднесува непосредно претпоставениот, односно директорот, кој треба да биде образложен.

(3) Предлогот од ставот (2) на овој член се доставува до давателот на јавни услуги во културата.

## **Член 78-ж**

(1) Дисциплинската постапка не може да се поведе ако поминало еден месец од денот кога непосредно претпоставениот на давателот на јавни услуги во културата односно директорот дознал за повредата.

(2) Дисциплинската постапка не може да се поведе ако поминале три месеци од денот кога е сторена повредата, освен кога дисциплинската постапка се поведува по наод на внатрешна ревизија за што рокот на застареност е една година.

(3) Ако повредата повлекува и кривична одговорност, дисциплинската постапка за утврдување на одговорноста на давателот на јавни услуги во културата застарува во рок од две години од денот на дознавањето за повредата.

## **Член 78-з**

Ако на давателот на јавни услуги во културата, му престане работниот однос во јавната установа од областа на културата во која му била изречена парична казна, наплатата на изречената парична казна, по барање на јавната установа од областа на културата во којашто казната е изречена, ќе ја спроведе новиот работодавач или надлежен орган во постапка утврдена со закон.

## **Член 78-с**

(1) Давателот на јавни услуги во културата може да биде суспендиран од јавната установа од областа на културата врз основа на решение на директорот.

(2) Давателот на јавни услуги во културата може да биде суспендиран од јавната установа од областа на културата, во случај кога против него е покрената кривична постапка за кривично дело сторено на работа или во врска со работата или е покрената дисциплинска постапка за дисциплински престап, а повредата е од таква природа што неговото натамошно присуство во јавната установа од областа на културата додека трае постапката штетно ќе се одрази врз установата, односно ќе го осуети или оневозможи утврдувањето на одговорноста за дисциплински престап.

(3) Суспензијата од ставот (2) на овој член трае до донесувањето на правосилно решение односно судска одлука.

## **Член 78-и**

(1) Давателот на јавни услуги во културата, кој на работа или во врска со работата, намерно или од крајна небрежност ќе предизвика штета на јавната установа од областа на културата, е одговорен за настанатата штета и е должен да ја надомести.

- (2) Директорот со решение формира Комисија за утврдување на материјална одговорност на давателот на јавни услуги во културата.
- (3) Комисијата од ставот (2) на овој член е составена од претседател, два члена и нивни заменици.
- (4) Претседател на комисијата е раководен вработен во јавната установа од областа на културата, а членови се двајца вработени со исто ниво како давателот на јавни услуги во културата против кого се води постапка за утврдување на материјална одговорност.
- (5) По исклучок од ставот (4) на овој член, во јавна установа од областа на културата во која нема раководни вработени или нема доволно вработени со исто ниво како давателот на јавни услуги во културата комисијата ја сочинуваат кои било тројца вработени во установата.
- (6) Комисијата од ставот (2) на овој член ја утврдува материјалната одговорност за постоење на сторена материјална штета, нејзината висина и начинот на сторување, кој ја предизвикал штетата и кој ќе ја надомести.
- (7) Комисијата од ставот (2) на овој член, за утврдената фактичка состојба поднесува извештај врз основа на кој директорот донесува одлука за надоместок на штета.
- (8) Против одлуката од ставот (7) на овој член незадоволниот кандидат има право во рок од осум дена да поднесе жалба до управниот одбор на јавната установа во областа на културата.

## Член 78-ј

- (1) Предлог за покренување на постапка за утврдување на материјална одговорност против давателот на јавни услуги во културата поднесува непосредно претпоставениот на давателот на јавни услуги во културата, односно директорот.
- (2) Постапката за утврдување на материјална одговорност не може да се поведе, ако поминале 30 дена од денот кога непосредно претпоставениот на давателот на јавни услуги во културата, односно директорот, дознал за тоа, освен кога постапката се поведува по наод на внатрешна ревизија за што рокот на застареност е една година.
- (3) Постапката за утврдување на материјална одговорност не може да се поведе, ако од денот кога е сторена материјалната штета поминала една година.
- (4) Постапката за утврдување на материјална одговорност не може да се води подолго од 60 дена, сметано од денот на донесување на решението за формирање на Комисијата од членот 78-и став (2) од овој закон.

(5) Против давателот на јавни услуги во културата, кој во рок од 60 дена од конечноста на одлуката за надоместок на штета, не ја надомести штетата, јавната установа од областа на културата поведува постапка пред надлежниот основен суд.

(6) Директорот, може целосно или делумно да го ослободи давателот на јавни услуги во културата од надоместување на штетата, доколку таа не е сторена со намера или доколку со исплата на надоместок за настанатата штета се загрозува егзистенцијата на давателот на јавни услуги во културата и неговото семејство или во други случаи утврдени со колективен договор.

(7) Начинот на водењето на постапка за утврдување на материјална одговорност, како и формата и содржината на решението од членот 78-и став (7) од овој закон, се утврдуваат со општ акт на јавната установа од областа на културата што го донесува управниот одбор, на предлог на директорот.

## **Член 78-к**

(1) Ако давателот на јавни услуги во културата претрпи штета на работа или во врска со работата, јавната установа од областа на културата е должна да му ја надомести штетата согласно со одредбите од Законот за облигационите односи.

(2) Установата е должна да ја надомести материјалната штета што давателот на јавни услуги во културата во вршењето на работите и работните задачи ја предизвикал кон трети лица.

## **Член 78-л**

Директорот на јавната установа од областа на културата е должен до Министерството за култура, да достави годишен извештај за изречените мерки за утврдена дисциплинска и материјална одговорност на давателот на јавни услуги во културата, најдоцна до 31 јануари во тековната година, за претходната.

## **Член 78-љ**

Начинот на утврдување на основната плата и на додатоците на плата на давателите на јавни услуги во културата ги уредува основачот на јавната установа од областа на културата врз основа на општите прописи за работни односи.

## Член 78-м

(1) На давателот на јавни услуги во културата му престанува работниот однос:

- со спогодба,
- по негово барање,
- по сила на закон и
- во други случаи утврдени со овој и друг закон и колективен договор.

(2) На давателот на јавни услуги во културата му престанува работниот однос со спогодба, кога со директорот на јавната установа од областа на културата, ќе склучи писмена спогодба за престанок на работниот однос.

(3) На давателот на јавни услуги во културата му престанува работниот однос во јавната установа од областа на културата, ако поднесе писмено барање за престанок на работниот однос.

(4) Во случај на престанок на работниот однос по барање на давателот на јавни услуги во културата, отказниот рок трае 30 дена од денот на поднесувањето на барањето за престанок на работниот однос, освен ако со закон поинаку не е утврдено.

(5) На давателот на јавни услуги во културата му престанува работниот однос по сила на закон, ако:

- ја загуби работната способност со денот на доставувањето на правосилното решение за утврдување на загубената работна способност,
- му престане државјанството на Република Македонија, со денот на доставувањето на решението за одземање на државјанството на Република Македонија, доколку истото е услов за вработување,
- биде осуден за кривично дело во врска со службената должност, со денот на правосилноста на пресудата,
- му е изречена казна забрана за вршење на професија, дејност или должност, со денот на правосилноста на пресудата,
- поради издржување на казна затвор во траење подолго од шест месеца, со денот на започнувањето на издржување на казната,
- наврши 64 години старост, доколку со посебен закон не е поинаку утврдено,

- неоправдано отсуствува од работа најмалку три работни дена последователно во еден месец,
- се утврди дека при вработувањето премолчил или дал неистинити податоци во однос на општите и посебните услови за вработување,
- во рок од три работни дена не се врати на работа по завршувањето на неплатеното отсуство поради стручното оспособување или усовршување,
- органот на државната управа, надлежен за инспекциски надзор, во рок од една година утврди дека давателот на јавни услуги во културата е вработен спротивно на одредбите од овој закон и
- утврдени други случаи со закон.

(6) Решението за престанок на работниот однос на давателот на јавни услуги во културата го донесува директорот.

(7) Решението за престанок на работниот однос се врачува лично на давателот на јавни услуги во културата, по правило во работните простории на јавната установа од областа на културата во која работи, односно на адреса на неговото живеалиште, односно престојувалиште.

(8) Ако давателот на јавни услуги во културата не може да се пронајде на адресата на живеалиштето, односно престојувалиштето или ако го одбие врачувањето, решението се прикачува на огласната табла во јавната установа од областа на културата и по изминувањето на осум дена од денот на огласувањето на решението, се смета дека врачувањето е извршено.

(9) Против решението од ставот (6) на овој член давателот на јавни услуги во културата има право во рок од осум дена да поднесе жалба до управниот одбор на јавната установа од областа на културата.

#### **Оддел 4**

### **Член 79**

Штрајк во национална установа се остварува согласно со одредбите за штрајк од прописите за јавните претпријатија.

## Глава шеста

# УПРАВЕН НАДЗОР ВО ОБЛАСТА НА КУЛТУРАТА И ЕВИДЕНЦИЈА

## Оддел 1

# УПРАВЕН НАДЗОР

## Член 80

Управниот надзор над спроведување на законите и другите прописи во областа на културата го врши Министерството за култура, согласно со закон.

## Член 81

(1) Во вршењето управен надзор над субјектите што вршат дејност од областа на културата, Министерството за култура има право и должност да запре делумно или во целост од извршување општ или поединечен акт што не е во согласност со законот, односно со општиот акт со кој мора да биде во согласност.

(2) Министерството за култура, доколку запрело од извршување општ акт на субјектите што вршат дејност од областа на културата, за кој смета дека не е во согласност со Уставот на Република Македонија и со закон од областа на културата, е должно во рок од осум дена од денот на донесувањето на решението за запирање, да поведе постапка пред Уставниот суд на Република Македонија за оценување на уставноста, односно законитоста на запрениот акт.

(3) Министерството за култура доколку запрело од извршување поединечен акт за кој смета дека не е во согласност со закон од областа на културата или со општ акт со кој мора да биде во согласност, е должно, во рок од осум дена од денот на донесувањето на решението за запирање да поведе постапка пред надлежен суд.

(4) Ако Министерството за култура во рокот утврден во ставови 2 и 3 на овој член не поведе постапка пред надлежен суд, решението за запирање престанува да важи и актот што е запрен може да се применува.

## 1.1. Инспекциски надзор

### Член 82

(1) Инспекцискиот надзор над спроведувањето и примената на законите и другите прописи во културата го вршат инспектори за култура (инспектор).

(2) Инспектор може да биде лице кое:

- е државјанин на Република Македонија,
- е полнолетно,
- има општа здравствена способност,
- не му е изречена казна со правосилна судска пресуда за забрана на вршење на професија, дејност или должност,
- има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен од областа на правото, филозофијата и економијата, што се докажува со уверение или диплома,
- има пет години работно искуство во областа на културата,
- ги исполнува другите услови утврдени во актот за систематизација на работните места,
- поседува потврда за познавање на компјутерски програми за канцелариско работење и
- има лиценца за инспектор од областа на надлежноста на инспекциската служба.

(3) Инспекторот работите на инспекцискиот надзор ги врши во инспекциската служба на Министерството за култура.

### Член 82-а

- (1) Министерот за култура изготвува предлог на годишна програма за работа на инспекциската служба и истата ја доставува до Инспекцискиот совет, најдоцна до 31 октомври во тековната година за следната година.
- (2) Министерот за култура ја донесува годишната програма за работа на инспекциската служба во рок од седум дена од денот на приемот на согласноста од Инспекцискиот совет, односно најдоцна до 10 декември во тековната година доколку Инспекцискиот совет не ја разгледа и не достави согласност, односно забелешки во рокот утврден со закон.
- (3) Врз основа на донесената годишна програма министерот за култура подготвува квартални планови за работа на секој инспектор кои збирно ги доставува на разгледување до Инспекцискиот совет најдоцна две недели пред почетокот на следниот календарски квартал и тоа до 15 декември за првиот квартал од следната година, до 15 март за вториот, до 15 јуни за третиот, односно до 15 септември за четвртиот квартал во тековната година.
- (4) Во кварталните планови за работа за секој инспектор министерот за култура задолжително го внесува бројот на планирани надзори во следните три месеци, како и степенот на сложеност на секој од надзорите.
- (5) Врз основа на кварталните планови за секој инспектор министерот за култура подготвува месечен план за работа кој план содржи и распоред на надзори по датуми и по субјекти на надзор.
- (6) Министерот за култура најдоцна две недели од почетокот на тековниот календарски квартал за претходниот до Инспекцискиот совет збирно доставува квартални извештаи за работата на секој инспектор и тоа до 15 јануари за четвртиот квартал од претходната година, до 15 април за првиот квартал, до 15 јули за вториот, односно до 15 октомври за третиот квартал во тековната година.
- (7) Министерот за култура најдоцна до 1 март во тековната година, до Инспекцискиот совет доставува годишен извештај за работата на инспекциската служба за претходната година.

## **Член 83**

- (1) Инспекторот има легитимација.
- (2) Инспекторот е должен пред вршењето на инспекцијата да се легитимира.
- (3) Образецот на легитимацијата и начинот на нејзиното издавање ги пропишува министерот за култура.

## **Член 84**

- (1) Инспекторот врши надзор над работењето на установите и на другите правни лица што вршат дејности од областа на културата, како и на други субјекти чие работење подлежи на надзор во согласност со прописите од областа на културата, за работи од културата (во натамошниот текст: субјекти на надзорот).
- (2) Инспекторот може да изврши инспекциски надзор без да го извести субјектот на надзорот за почетокот на вршење на инспекцискиот надзор, како и во отсуство на директорот и одговорното лице во субјектот на надзорот.
- (3) Директорот на установата, односно одговорното лице во субјектот на надзорот е должно да му овозможи на инспекторот увид во состојбата, работата и актите и да му ги даде бараните податоци и известувања.
- (4) По жалбата на решението на инспекторот одлучува Државната комисија за одлучување во втор степен од областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

## **Член 85**

Заради отстранување на утврдените неправилности, инспекторот има право и обврска на субјектот на надзорот:

- 1) да му укаже за утврдените неправилности и да му нареди да преземе соодветни мерки и активности за отстранување на неправилностите во рок од најмногу 30 дена и
- 2) привремено да му одземе предмети и средства со кои е сторено кривично дело или прекршок, кога со пропис од областа на културата е предвидена можност за привремено одземање на предмети.

## **Член 85-а**

Привремено одземените предмети се чуваат во посебна просторија во Министерството за култура, определена за чување на привремено одземените предмети, која е соодветно просторно и технички обезбедена за чување на предметите.

**Член 86 е избришан.**

**Член 87 е избришан.**

**Член 88 е избришан.**

**Член 88-а е избришан.**

## **Член 88-б**

Министерството за култура за извршените контроли од страна на инспекторите изготвува квартални извештаи кои се објавуваат на веб страницата на Министерството за култура на унифициран квартален преглед.

**Член 89 е избришан.**

**Член 90 е избришан.**

### **Глава седма**

## **ПРЕКРШОЧНИ САНКЦИИ**

### **Член 91**

(1) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице односно трговецот поединец, ако:

- донесува акти спротивно на овој закон (членови 28 и 36),
- не ја усогласи својата работа и актите со овој закон (член 93).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице, односно на одговорното лице во трговецот поединец.

## Член 91-а

(1) Глоба во износ од 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице односно трговецот поединец, ако:

- врши дејност од областа на културата без решение дека ги исполнува условите за вршење на дејноста (член 22 став (2)),
- не ги остварува надлежностите од работите од членот 28 став (2) од овој закон (член 28 став (2)),
- не достави извештај за финансиското работење на националната установа и извештај за оставрување на годишната програма за работа на националната установа во утврдениот рок од членот 31-б став (1) од овој закон,
- не склучи договор за јавно изведување на дела од областа на културата, согласно со овој закон (член 58),
- не донесе нацрт-годишна програма за работа на националната установа или не ја достави нацрт-годишната програма до Министерството за култура или не донесе годишна програма во согласност со закон (член 70),
- средствата добиени од Министерството за култура ги користи ненамески и презема обврски над одобрените средства (член 70-а став 5),
- не достави извештај за реализацијата на годишната програма за работа на националната установа (член 70-б став (2)),
- не спроведе аудиција при вработување во согласност со овој закон (член 77-е став (2)),
- не спроведе реаудиција во согласност со овој закон (член 77-л),
- ненаменски ги користи средствата добиени од Министерството за култура или не доставува извештај (член 68 став (3)),
- не му овозможи увид на инспекторот и не му ги даде бараните податоци и известувања (член 84 став (3)) и

- не ги преземе соодветните мерки и активности за отстранување на неправилностите во утврдениот рок (член 85 точка 1)).

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице, односно трговецот поединец ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице, односно на одговорното лице во трговецот поединец.

(3) Глоба во износ од 150 до 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) алинеја 5 на овој член на физичкото лице.

## Член 91-б

(1) За прекршоците утврдени во членот 91 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува Министерството за култура (во натамошниот текст: Прекршочниот орган).

(2) За прекршоците утврдени во членот 91-а од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежниот суд.

(3) Прекршочната постапка од ставот (1) на овој член пред Прекршочниот орган ја води Комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Прекршочната комисија) формирана од страна на министерот за култура.

(4) Прекршочната комисија е составена од овластени службени лица вработени во Министерството за култура, од кои едно ја врши функцијата на претседател на Прекршочната комисија.

(5) Прекршочната комисија е составена од три члена и нивни заменици, и тоа:

- двајца дипломирани правници, од кои еден со положен правосуден испит со пет години работно искуство во својата област и

- еден член со висока стручна подготовка од областа на општествените науки со пет години работно искуство од својата област.

(6) Прекршочната комисија се избира за времетраење од три години со право на повторен избор на членовите.

(7) За претседател на Прекршочната комисија може да биде избран само дипломиран правник со положен правосуден испит.

(8) Прекршочната комисија за Прекршочниот орган ја води прекршочната постапка согласно Законот за прекршоците и одлучува за прекршоците утврдени со овој и со друг

закон и изрекува прекршочни санкции утврдени со овој закон, Законот за прекршоците или со друг закон.

(9) Покрај членовите на Прекршочната комисија министерот за култура може да определи секретар на Прекршочната комисија кој врши административни работи за Комисијата.

(10) Прекршочната комисија донесува деловник за својата работа.

(11) Против одлуката за прекршок што ја донела Прекршочната комисија може да се поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

## Член 91-в

(1) За прекршоците од членовите 91 и 91 –а од овој закон, инспекторот за култура на сторителот на прекршокот ќе му издаде прекршочен платен налог, согласно Законот за прекршоците.

(2) Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише. Примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записникот.

(3) Во записникот од ставот (2) на овој член се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторениот прекршок.

(4) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог го потпишува одговорното лице или од него овластено лице.

(5) Инспекторот за култура е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот на покренатите постапки.

(6) Во евиденцијата од ставот (5) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следните податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.

(7) Личните податоци од ставот (6) на овој член се чуваат пет години од денот на внесување во евиденцијата.

(8) Министерот ги пропишува формата и содржината на прекршочниот платен налог.

## **Член 91 - г**

Одмерувањето на висината на глобата за правното лице, односно трговецот поединец се врши согласно со Законот за прекршоците.

## **Глава осма**

# **ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**

## **Оддел 1**

# **САМОСТОЈНИ УМЕТНИЦИ**

## **Член 92**

(1) Самостојните уметници кои до денот на влегувањето во сила на овој закон се стекнале со право за плаќање на придонесите за здравствено, пензиско и инвалидско осигурување од средства од републичкиот буџет, согласно со Законот за самостојни уметници ("Службен весник на СРМ" број 46/82), правото им продолжува една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) На самостојните уметници од ставот 1 на овој член кои на денот на влегувањето во сила на овој закон им недостигаат пет години работен стаж до исполнување услови за остварување право на пензија им продолжува стекнатото право согласно со Законот за самостојните уметници од ставот 1 на овој член, до исполнувањето на условите за стекнување право на пензија.

## **Оддел 2**

# **ОРГАНИЗАЦИИ**

## **Член 93**

Организациите и правните лица што вршат дејност од областа на културата од член 94 на овој закон, ќе ја усогласат својата работа и општи акти со одредбите на овој закон во рок од шест месеци од денот на утврдувањето на нивниот статус согласно со овој закон.

## **Член 94**

Организациите со општествен капитал што се регистрирани за вршење дејност од посебен општествен интерес во областа на културата, во периодот пред донесувањето на амандманите на Уставот на Социјалистичка Република Македонија од 1990 година, основани согласно со закон од општествено-политичка заедница, самоуправна интересна заедница на културата или општествено-политичка организација продолжуваат да работат како национални установи до утврдувањето на нивниот статус согласно со овој закон, односно до завршувањето на постапката за трансформација согласно со прописите за трансформацијата на општествениот капитал.

## **Член 95**

Владата на Република Македонија со одлука определува на кои организации од членот 94 на овој закон, им ги презема основачките права и ги утврдува како национални установи.

## **Член 96**

(1) Советот на единицата на локалната самоуправа, по непосреден повик од Министерството за култура, во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на одлуката од член 95 на овој закон, со одлука определува на кои од другите организации од член 94 на овој закон, освен организациите од член 95 на овој закон, им ги презема основачките права и ги утврдува како општински - градски установи.

(2) Владата на Република Македонија и советот на единицата на локалната самоуправа, во рок од 30 дена по влегувањето во сила на законот со кој се уредува финансирањето на општините, со договор го утврдуваат пренесувањето на имотот, опремата, кадрите, средствата и други релевантни прашања за пренесување на основачките права за организациите од став (1) на овој член. До потпишувањето на договорот тие продолжуваат

да се финансираат од Буџетот на Република Македонија и да работат како национални установи.

## **2.1. Сопственост и трансформација на општествениот капитал**

### **Член 97**

Објектите за култура и опремата што како општествена сопственост се дадени на користење на организациите од членот 94 на овој закон, се во државна сопственост, доколку согласно со закон поинаку не е определено.

### **Член 98**

(1) Владата на Република Македонија во рок од 60 дена од влегувањето во сила на општиот акт од членот 96 на овој закон, со одлука ги утврдува објектите и опремата за култура што остануваат во државна сопственост.

(2) Објектите и опремата од став (1) на овој член, Владата на Република Македонија ќе му ги додели на користење на Министерството за култура.

(3) Министерството за култура спроведува постапка за давање под закуп на објектите и опремата од ставот 1 на овој член, со конкурс, за културни цели. Доколку објектите и опремата не се доделат за остварување културни цели, се распишува нов конкурс за други цели.

### **Член 99**

(1) На организациите од членот 94 што нема да бидат утврдени како национални или општински - градски установи по истекот на рокот од членот 98 став 1 на овој закон, може да се врши трансформација на општествениот капитал според прописите што се однесуваат на трансформацијата на претпријатијата со општествен капитал.

(2) По исклучок од ставот 1 на овој член, трансформацијата на организациите од членот 94 на овој закон што на денот на влегувањето во сила на овој закон се регистрирани за вршење издавачка дејност, продолжува да се врши според прописите за трансформација на претпријатијата со општествен капитал.

## **2.2. Раководење, акти и работни односи**

### **Член 100**

- (1) Владата на Република Македонија, без конкурс, во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон, именува вршители на должноста директори на организациите од членот 94 на овој закон.
- (2) Владата на Република Македонија во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон, ги именува членовите на управните одбори на организациите од членот 94 на овој закон, со што постојните самоуправни органи престануваат со работа.

### **Член 101**

Министерството за култура во рок од осум дена од денот на влегувањето во сила на одлуката од членот 95 на овој закон, распишува јавен конкурс за избор на директори на националните установи.

### **Член 102**

- (1) Распоредувањето на работниците во национална установа од членот 95 на овој закон, се врши во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на актот за организација на работата и актот за систематизација на работните места.
- (2) На работниците во националните установи кои нема да бидат распоредени согласно со ставот 1 на овој член и согласно со членот 76 став (2), како и на работниците од членот 98 на овој закон, им престанува работниот однос во согласност со одредбите од прописите за работните односи што се однесуваат на престанок на работниот однос со отказ поради економски, технолошки, структурални или слични промени.
- (3) Работниците со работен стаж над 20 години, на коишто им престанал работниот однос согласно со ставот 2 на овој член, доколку се регистрираат како самостојни уметници, можат да им се обезбедат поволни услови и надоместоци согласно со актот од членот 16 на овој закон.
- (4) Средствата за остварување на правата и надоместоците на работниците од ставовите 2 и 3 на овој член се обезбедуваат во Буџет на Република Македонија.

### Оддел 3

## ПОДЗАКОНСКИ АКТИ

### Член 103

Националната програма ќе се донесе во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

### Член 104

Министерот за култура ќе ги донесе актите од членовите 16, 48 став 2, 65 став 5, 66 став 2, 83 став 3 и 90 став 2 на овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

### Оддел 4

## ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

### Член 105

(1) Со влегувањето во сила на овој закон, престануваат да важат:

1. Законот за издавачката дејност ("Службен весник на СРМ" број 15/73, 9/78 и 51/88 и "Службен весник на Република Македонија" број 12/93 и 54/95);
2. Законот за сценско-уметничката дејност ("Службен весник на СРМ" број 4/86 и 51/88 и "Службен весник на Република Македонија" број 12/93);
3. Законот за филмската дејност ("Службен весник на СРМ" број 15/86 и 51/88 и "Службен весник на Република Македонија" број 12/93) и

4. Законот за самоуправните интересни заедници на културата ("Службен весник на СРМ" број 5/74, 9/78, 43/78, 41/81 и 25/84).

(2) Законот за самостојните уметници ("Службен весник на СРМ" број 46/82) престанува да важи по една година од денот на влегувањето во сила на овој закон, односно за лицата од членот 92 став 2 на овој закон, до исполнување на условите за стекнување право на пензија.

## Член 106

(1) Со влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат одредбите од законите од областа на културата што се однесуваат на основањето, работата и престанокот на организациите, раководењето, управувањето и одлучувањето, како и на финансирањето и надзорот што не се во согласност со овој закон, и тоа од:

1. Законот за библиотечната дејност ("Службен весник на СРМ" број 17/74, 42/76, 17/84 и 51/88 и "Службен весник на Република Македонија" број 12/93);
2. Законот за музејската дејност ("Службен весник на СРМ" број 25/79 и 51/88 и "Службен весник на Република Македонија" број 12/93);
3. Законот за заштита на спомениците на културата ("Службен весник на СРМ" број 24/73 и 42/76 и "Службен весник на Република Македонија" број 12/93);
4. Законот за основање Кинотека на СРМ ("Службен весник на СРМ" број 20/74) и 5. Законот за споменици и спомен-обележја ("Службен весник на СРМ" број 31/82 и 51/88 и "Службен весник на Република Македонија" број 12/93).

## Член 107

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

# ВАЖЕЧКИ ПРЕОДНИ ОДРЕДБИ ОД НОВЕЛИТЕ НА ЗАКОНОТ

I. „Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/14

## Член 26

Вработен кој засновал работен однос во установа од областа на културата заклучно со денот на започнувањето на примената на овој закон, треба до директорот да достави докази за познавање на странски јазици и познавање на работа со компјутерски програми за канцелариско работење, соодветни на нивото на неговото работно место согласно со овој закон на кое бил распореден на денот на започнувањето со примената на овој закон, во рок од една година од денот на пристапување на Република Македонија во Европската унија.

Вработен кој нема да достави докази за познавање на странски јазици и познавање на работа со компјутерски програми за канцелариско работење согласно со ставот 1 на овој член со решение платата ќе му биде намалена во износ од 10%.

Вработениот на кој согласно со ставот 2 на овој член платата му била намалена во износ од 10% може во секој момент да достави докази за познавање на странски јазици и познавање на работа со компјутерски програми за канцелариско работење до раководното лице на установата, кое носи решение со кое решението за намалувањето на платата престанува да важи.

Ставовите 1 и 2 на овој член не важат за вработените кои ќе остварат право на пензија во рок од десет години од денот на започнувањето со примената на овој закон.

**Забелешка:** Согласно член 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за културата (Службен весник на Република Македонија“ бр. 61/15), се бара измена на член 113, но всушност законодавецот прави измена на членот 26.

II. „Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/18

## **Член 8**

Одредбите од членот 29 став (3) точка 5) од Законот за културата („Службен весник на Република Македонија“ број 31/98, 49/2003, 82/2005, 24/2007, 116/10, 47/11, 51/11, 136/12, 23/13, 187/13, 44/14, 61/15, 154/15 и 39/16), и одредбите од членот 1 од овој закон, со кои во членот 29 став (3) во точка 5 по алинејата 5 се додава нова алинеја 6, нема да се применуваат од денот на влегувањето во сила на овој закон до 1 септември 2018 година.

## **Член 9**

Директорот кој е именуван во периодот од денот на влегувањето во сила на овој закон до 1 септември 2018 година, е должен да го исполни условот за познавање странски јазик најдоцна во рок од една година од денот на неговото именување.

На директорот кој нема да го исполни условот за познавање странски јазик во рокот утврден во ставот 1 на овој член му престанува мандатот.

## **Член 10**

Постапките за вработување на уметник во установите од областа на културата и постапките за реаудиција на уметниците од категоријата А, започнати до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се завршат според одредбите од овој закон.

III. „Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/18

## **Член 9**

На уметниците и стручните работници од областа на заштитата на културното наследство кои до денот на влегувањето во сила на овој закон го оствариле правото на месечен паричен надоместок во висина на разликата меѓу пензијата што ја остваруваат и највисоката пензија во Република Македонија во претходната година, за тековната година по денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе продолжи да им се исплаќа месечениот паричен надоместок согласно со членот 11-б од Законот за културата („Службен весник на

Република Македонија“ број 31/1998, 49/2003, 82/2005, 24/2007, 116/10, 47/11, 51/11, 136/12, 23/13, 187/13, 44/14, 61/15, 154/15 и 39/16).

## **Член 10**

Лицето кое се стекнало со титулата национален уметник, а со тоа и со правото на месечен паричен надоместок согласно со Законот за националниот уметник на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ број 44/11), до денот на влегувањето во сила на овој закон, доколку по денот на влегувањето во сила на овој закон се стекне со некоја од наградите од членот 1 од овој закон, истото го исклучува правото на истовремено користење на месечниот паричен надоместок од членот 1 од овој закон.

## **Член 11**

Започнатите постапки по поднесено барање за остварување на месечен паричен надоместок од членот 1 од овој закон до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се завршат согласно со овој закон.